

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water op 25 oktober 2023

Voorzitter:
Mw. M. Welschen

Namens PS aanwezig: Mw. M Hoek, Dhr. R Biever, Mw. M de Widt, Dhr. L van Lunteren, Mw. W de Boer, Dhr. H Adriani, Dhr. R. Dekker, Dhr. A Schaddelee, Dhr. K. Cromwijk, Dhr. E. Peer, Mw. J van Gilse, Dhr. B van den Dikkenberg, Dhr. T Schippers, Mw. J Batteau, Dhr. G van Dieren, Mw. Ghijssels, Dhr. Virginia, Dhr. Hart, Mw. M van Elteren, Dhr. A Draisma, Dhr. C Westeraken, Mw. M van der Velde, Dhr. A de Jong, Mw. O Butterman, Dhr. P Overkleef

Namens GS aanwezig:
Aanwezig: dhr. H. van Essen, mw. M. Sterk, dhr. R. van Muilekom en dhr. H. Bakker (gedeputeerden)

Van ambtelijke zijde aanwezig:
Dhr. F. Kools (commissiegriffier), dhr. N. Nellestijn (commissiesecretaris), Katy Boesten (Notuleerservice Nederland)

1. [Opening](#)

De plaatsvervangend voorzitter, mevrouw Welschen, opent de vergadering. Zij meldt dat er nauwelijks mogelijkheid is tot uitloop omdat de Staten na deze vergadering ingericht wordt voor een Webinar over netcongestie. Rond half 1 zal worden geschorst voor een lunch. Er wordt één Statenvoorstel behandeld (Programmabegroting 2024). Op verzoek van GS is van de Statenbrief VAB-aanpak een bespreekstuk gemaakt. Daarnaast staan er vier opgewaardeerde stukken op de agenda en zijn er twee rondvragen ingediend. Er heeft zich ook een inspreker gemeld. Zij vraagt medewerking om de agenda binnen de tijd te kunnen afronden. In het Presidium is recent herbevestigd dat alle voorzitters de spreektijden strikt moeten handhaven. Iedere fractie krijgt 12 minuten spreektijd en GS 52 minuten. De rondvraag en de interrupties maken deel uit van de spreektijd. Er zijn tot slot geen afmeldingen ontvangen.

2. [Vaststellen agenda](#)

Er zijn geen opmerkingen en de agenda wordt vastgesteld.

3. [Mededelingen](#)

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen deelt mee dat netcongestie steeds grotere, ruimtelijke consequenties heeft. Vorige week heeft minister Jetten een persconferentie hierover gehouden, en er is vanmiddag een Webinar waar allen voor zijn uitgenodigd. Voor grootgebruikers was al netcongestie en het onderzoek dat TenneT heeft uitgevoerd heeft weinig opgeleverd. Ondertussen groeit de vraag naar elektriciteit dusdanig hard dat op termijn (enkele jaren) kleinverbruikers geraakt zouden kunnen worden. Het voorkomen hiervan vraagt een forse aanpak vanuit alle netbeheerders, overheden, inwoners en bedrijven. Met deze partijen wordt een en ander uitgewerkt waar men in het Webinar over wordt bijgepraat.

Gedeputeerde Sterk heeft twee mededelingen:

- Tijdens de vorige commissievergadering heeft zij de inspreker, de heer Korver, toegezegd dat zij in overleg zou treden met de vier gemeenten en de provincie Gelderland over het stoppen van het gebiedsproces daar. In afstemming met de gemeenten en de provincie Gelderland is besloten dat een reactie zal worden voorbereid op de punten van de heer Korver. Vanwege de overvolle agenda's en het geplande bestuurlijk overleg op 4 december, waarin een onafhankelijk adviseur zijn visie zou geven op de resultaten en het vervolg van het gebiedsproces, heeft zij besloten geen apart overleg te plannen. Zodra zij meer informatie heeft zal zij ervoor zorgen dat dit bij de commissie komt.
- Afgelopen juli is de eerste versie van het UPLG ingediend bij het Rijk. Gisteren is een brief ontvangen met een eerste officiële ambtelijke reactie (de Osinga brief). Hierin wordt gezegd dat het proces Utrecht Landelijk Gebied 1.0 een stevige basis vormt om te werken aan de toekomst van het landelijk gebied. Het Rijk is onder de indruk van hetgeen de provincie in zo'n korte tijd heeft weten te bereiken en geeft de ambtenaren een compliment voor het vele werk dat zij verricht hebben.

4 [Ingekomen stukken RGW](#)

De [voorzitter](#) meldt dat de technische vragen die over de stukken zijn gesteld zijn beantwoord.

5. [Ingekomen stukken vanuit GS](#)

Er was één ingekomen stuk: Memo over de natuurvergunning Schiphol. Dit memo is opgewaarderd en als apart agendapunt opgenomen in de agenda.

6. [Verslag commissie RGW](#)

De [voorzitter](#) meldt dat een aantal kleine wijzigingen zijn ontvangen. Deze wijzigingen zijn verwerkt in de versie die op het SIS staat. Er zijn geen opmerkingen en het verslag wordt vastgesteld.

7. [Termijnagenda en lijst moties](#)

De [voorzitter](#) meldt dat de commissie via de voorzittersmail is uitgenodigd voor een werkbezoek en een aparte sessie met PCL. Ook ligt er het aanbod voor een extra infosessie over het faunabeleid. Alvorens de belangstelling te peilen geeft zij aan dat de Statendagen voor de rest van dit jaar (2023) zo goed als vol zitten. De Dierenbescherming biedt een werkbezoek aan met als onderwerp: Ook onze transitie, het verankeren van dierenwelzijn in het UPLG. De organisatie wil, in het kader van een werkbezoek, met de commissie een innovatieve veehouder bezoeken. Volgend jaar wordt er minstens één werkbezoek rond het UPLG georganiseerd omdat het geplande werkbezoek van 1 november a.s. wegens blauwtong moest worden uitgesteld. Ook heeft gedeputeerde Sterk een memo rondom het verdere proces rond het UPLG gestuurd dat in de volgende commissievergadering (november) zal worden besproken. Dit is inclusief de participatie, informatie en beeldvorming van de Staten. De voorzitter stelt daarom voor om de uitnodiging van de Dierenbescherming naar de volgende commissie door te schuiven omdat dan desgewenst het hele UPLG-proces kan worden besproken, inclusief werkbezoeken, en de gedeputeerde nader kan bekijken of dit aanbod en onderwerp een plaats krijgt in een werkbezoek, zo ja, hoe en wanneer. De commissie stemt in met dit voorstel. De griffier zal de Dierenbescherming hierover informeren.

De [voorzitter](#) meldt dat de heer Cromwijk heeft aangegeven een kort punt te willen maken ten aanzien van de memoafzegging werkbezoek UPLG.

De heer [Cromwijk](#) snapt niet dat het werkbezoek is afgezegd vanwege het blauwtongvirus, omdat het als praktijkvoorbeeld heel belangrijk is voor de Staten om te zien hoe een gebiedsproces goed kan lopen. Hij vraagt nadere informatie over de reden en geeft aan dat blauwtong geen besmettelijke ziekte is voor de mens.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat in het memo is aangegeven dat de Staten een gesprek wilde hebben over de gebiedsprocessen in het kader van het UPLG. Omdat blauwtong heerst en dit allerlei vragen oproept heeft GS gemeend dat het beter is om op dit moment het werkbezoek uit te stellen en zo snel mogelijk opnieuw in te plannen.

De [voorzitter](#) meldt dat de PCL het Advies Ruimtelijke Kwaliteit heeft opgesteld. GS hebben laten weten voor de RGW-commissie van 29 november met een reactie op het advies te komen. De PCL wil voor die tijd een open gesprek met GS over dit advies voeren, en vraagt een aparte sessie omdat zij meent dat het advies zich voor een open gesprek leent. De voorzitter peilt de belangstelling van de commissieleden. Er is onvoldoende belangstelling en de griffier zal dit mededelen aan de PCL.

De [voorzitter](#) meldt dat er een aanbod ligt voor een extra infosessie faunabeleid en monitoring. Dit aanbod heeft gedeputeerde Sterk tijdens een recente informatiesessie faunabeleid en monitoring gedaan. De griffie ziet hier gelegenheid voor op 15 november. Er is hiervoor voldoende belangstelling.

De heer [Van den Dikkenberg](#) vraagt of deze informatiesessie breder kan worden ingekleed. Voor de beeldvorming op het thema is het goed om hier breder naar te kijken en hij adviseert om de partners eveneens uit te nodigen.

es

Gedeputeerde [Sterk](#) antwoordt dat dit aan de Staten is.

Mevrouw [Batteau](#) vraagt welke partners de heer Van den Dikkenberg in gedachten heeft. Zij kan zich voorstellen dat dit de partners zijn die bij het opstellen van het stuk betrokken en geconsulteerd zullen worden.

De heer Van den Dikkenberg denkt aan de betrokkenen die het document raakt. Dit kunnen de partners zijn in de Faunabeheereenheid of grondbezitters. Hij heeft hier geen exact beeld bij, maar wel behoefte om een beleidswijziging voldoende in te kleuren in een brede informatiesessie.

Mevrouw Batteau denkt dat een brede infosessie heel belangrijk is, met een evenwichtige presentatie op wie het effect heeft. Dit zijn niet alleen de Faunabeheereenheid en de grondeigenaren, maar ook de ecologen en biologen. Zij wil voorkomen dat hier een soort lobby van jagers in terechtkomt.

De voorzitter geeft aan dat de griffie de wensen vanuit de commissie voor mogelijke partijen zal inventariseren om te komen tot een brede informatiesessie.

De heer Westerlaken legt uit dat in de Faunabeheereenheid betrokkenen zijn vertegenwoordigd. Wellicht kan men de vertegenwoordigers van deze groepen uitnodigen. Dit zijn degenen waar de Staten het beleid mee uit moeten voeren. Wanneer men hen uitnodigt wordt discussie over wie wel/niet representatief is voorkomen.

De voorzitter antwoordt dat zij dit nog wilde zeggen en bedankt voor de toevoeging.

8. Rondvraag

De voorzitter deelt mee dat er twee rondvragen zijn ontvangen. De eerste rondvraag komt van de SP en gaat over Verwelius. Zij wijst erop dat GS gisteren over dit onderwerp artikel 47-vragen heeft beantwoord. Dit staat in het SIS.

De voorzitter geeft het woord aan de inspreker, de heer Greeven bestuurslid IVN De Bilt e.o. en ook Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

De voorzitter informeert of er vragen zijn.

Mevrouw Batteau vraagt wat GS en de gemeenten concreet zouden kunnen doen. De heer Greeven geeft een aantal alternatieven en zij vraagt of het IVN oproept om de natuur te beschermen.

De heer Greeven antwoordt dat het IVN oproept om rekening te houden met de waarde in dit gebied. Het IVN is niet tegen stedenbouwkundige ontwikkeling, maar men moet wel rekening houden met aanwezige waarden. Er is een voorzet voor een alternatief gedaan dat ecologisch is onderbouwd. Hij adviseert om goed te kijken met de gemeente of dit het alternatief is waar men achter kan staan. Het betreft het leefgebied van de das, is een ecologische corridor en bevat de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit zou men als uitgangspunten moeten meenemen in een kwalitatief hoogwaardig plan, waarbij men echt met de natuur rekening houdt. Volgens het IVN ligt er alles er om dit tot een goed einde te kunnen brengen; alleen heeft Verwelius inmiddels bekend gemaakt dat zij hun plan begin januari 2024 willen realiseren.

De voorzitter constateert dat er verder geen vragen zijn en vraagt of de heer Schipper nog een toevoeging of aanvulling heeft.

De heer Schipper geeft aan dat de Statenleden alles hebben kunnen lezen, maar dat degenen die de vergadering volgen dit niet weten. Hij licht toe dat er in oktober een motie lag in de gemeenteraad van De Bilt voor een onafhankelijk onderzoek op het Verweliussterrein naar onder andere het functioneren van de faunapassage, de geschiktheid van de bufferzone, de kwalificatie van het foerageergebied en de afscherming van de wijk met omliggende gronden. Dit zijn precies de dingen waarvan GS, in de beantwoording van de schriftelijke vragen in juli, stelde dat ze niet van belang waren voor het ontlenen van de ontheffing op de Wet Natuurbescherming, die later weer is ingetrokken door GS. Hij vraagt of het college naar aanleiding van de motie in De Bilt aanleiding ziet haar mening te herzien over het meenemen van bovengenoemde voorwaarden, en voor een eventueel nieuw te nemen besluit met ontheffing voor natuurbescherming; en zo nee, waarom niet. Is het college bereid om PS te informeren over de uitkomsten van het Biltse onderzoek die over twee maanden bekend moeten zijn? Het is de SP ter ore gekomen dat ODRU betrokken zou zijn bij een lopende zaak rond dit terrein. Klopt dit, en zo ja, wat is de rol van de ODRU hierin?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het een buitengewone complexe casus betreft waar al heel lang over gesproken wordt en waar natuur, waterlinie, woningbouw, een oud gegund plan, juridische procedures over het bestemmingsplan en WNB-ontheffing bij elkaar komen. De provincie is in goed overleg met de wethouder over de vervolgstappen. Er is op dit moment geen vastgesteld bestemmingsplan en het is de eerste stap dat de gemeente hiertoe komt. De raad heeft gevraagd om een onderzoek. De rol van de provincie is om te toetsen aan de verordening. Dit is eerder gedaan bij het plan dat niet door de raad is aangenomen. Hier is geen zienswijze op ingediend omdat de provincie van mening was dat dit binnen de verordening paste. De WNB-ontheffing is ingetrokken op grond van het feit dat de financiële onderbouwing onvoldoende was. Het zijn echter twee verschillende sporen: Het ruimtelijke spoor (het bestemmingsplan) waarbij de gemeente primair aan zet is en de WNB-ontheffingssoorten waarbij de provincie primair aan zet is. De motie vanuit de gemeenteraad wordt uitgevoerd. Er vindt nader onderzoek plaats dat primair is gericht op het ruimtelijke spoor. Hij heeft overlegd met de wethouder dat de provincie hiervan graag de resultaten krijgt. Het is afwachten wat hieruit komt. Wanneer hier nieuwe inzichten uitkomen zal de provincie dit betrekken de haar afwegingen, maar het is te vroeg om hierop vooruit te lopen. Als het onderzoek er ligt zal GS dit met PS delen, T waarbij het beleid momenteel is dat een goede financiële onderbouwing noodzakelijk is bij het intrekken van de WNB-ontheffing. Dit bericht geeft de provincie richting Verwelius. De ODRU heeft de gemeente eerder geadviseerd over de onderzoeken en geconcludeerd dat de door de inspreker gestelde twijfel over kwaliteit en zorgvuldigheid van de onderzoeken door hen niet worden gedeeld.

De voorzitter informeert of alle vragen zijn beantwoord

De heer Schipper beaamt dit. De SP kijkt uit naar de uitkomsten van het onderzoek en is blij dat GS dit actief wil delen.

De heer Westerlaken heeft een punt van orde en geeft aan dat in artikel 46, lid 9 van het Reglement van Orde staat dat er geen schriftelijke of mondelinge vragen ingediend kunnen worden op het moment dat die al gesteld zijn door een andere fractie. Dat was hier het geval. Hij heeft bezwaar gemaakt en als reactie gekregen dat de vragen anders waren. De antwoorden van de gedeputeerde op de vragen van de SP zijn hetzelfde als wat gisteren publiek is geworden via het Statenjournaal. Hij benadrukt dat het niet gebruikelijk is, en zelfs in strijd met het Reglement van Orde, dat over hetzelfde onderwerp zowel schriftelijke- als mondelinge vragen gesteld worden. De eerste vragen die gesteld zijn behoren beantwoord te worden. Toevallig was dit nu aan de orde, maar op het moment van het indienen van het verzoek tot de rondvraag was dit niet het geval. Hij roept de voorzitters met klem op het Reglement van Orde te blijven toepassen.

De voorzitter bedankt voor de toelichting en neemt dit punt mee.

De heer Peer vraagt, zowel aan de gedeputeerde voor wonen als aan gedeputeerde Van Essen, of in de Staten nog steeds helder is dat men een woningcrisis heeft en dat deze locatie goed geschikt is om een deel van de oplossing te zijn.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat woningbouw belangrijk is. Het terrein is niet florissant en heeft potentie tot verbetering of een mooie woonlocatie. Hij denkt dat iedereen in de gemeente De Bilt zoekt naar een goede oplossing, met respect voor de natuurpassage die ook heel belangrijk is.

De voorzitter sluit de eerste rondvraag en gaat over naar de tweede rondvraag die is ingediend door de PvdD. Zij vraagt of mevrouw Batteau behoefte heeft aan een toelichting of aanvulling.

Mevrouw Batteau antwoordt dat het gaat over de vrijstellingslijst van de jacht, waar nu per direct de dieren die bedreigd zijn vanaf gaan vanwege een motie die is aangenomen in de Tweede Kamer. Zij is benieuwd wat de consequenties hiervan zijn.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde Sterk meldt dat zij de vragen die schriftelijk zijn gesteld in haar beantwoording zal meenemen.

De motie is aangenomen en het is aan de minister om hier gevolg aan te geven. De provincie heeft hier niets over te zeggen. Dit betekent dat de motie geen directe gevolgen heeft voor het beleid van de provincie Utrecht. De provincie gaat op hetzelfde spoor door. Op het moment dat er een nieuw Faunabeheerplan komt zal de provincie opnieuw moeten wegen hoe het staat met de staat van instandhouding, en of dit consequenties heeft voor de dieren die op de vrijstellingslijst staan. Er zijn geen provinciale vrijstellingen die van toepassing zijn op deze soorten. Er zijn twee ontheffingen op het konijn en de kauw. De ontheffing op het konijn heeft inmiddels al formele rechtskracht. Over de ontheffing op de kauw loopt momenteel een procedure bij de rechtbank. De provincie wacht dit af en zal de conclusie meenemen in het vervolg. De minister is volgens de spreker bevoegd en wanneer de staat van instandhouding ongunstig is bij de toepassing van het OFM zal de provincie het onderdeel wat in het OFM gaat over de landelijke vrijstellingslijsten moeten aanpassen. Het is mogelijk om te anticiperen volgens de spreker omdat de provincie niet precies weet wat de minister zal gaan doen. De provincie is wel betrokken bij het landelijke proces tot een stelselwijziging van het faunabeheer en bij het verzamelen van de gegevens rond de schade en verbeterde monitoring die daarvoor nodig is. De Faunabeheereenheid is zelf verantwoordelijk voor een goede onderbouwing van de jacht en schadebestrijding.

Mevrouw Batteau vraagt wanneer, als dat landelijk is verankerd, dit in het provinciaal beleid wordt verankerd, en wanneer dit landelijk is doorgevoerd. Wordt dit pas doorgevoerd wanneer de provincie een nieuw Faunabeheerplan en -beleid heeft?

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat de vrijstellingslijst een gegeven is waar de minister over gaat. Op het moment dat de provincie te maken heeft met het nieuwe Faunabeheerplan zal de provincie kijken naar de staat van instandhouding van de betreffende soorten aangezien hij daarvoor verantwoordelijk is. Wanneer dit ongunstig is kan dit onderdeel van het plan niet door GS worden goedgekeurd, met als gevolg dat de landelijke vrijstellingslijst voor deze soorten, indien die nog van kracht is, niet wordt gebruikt.

De heer Westerlaken vraagt mevrouw Batteau of het een limitatieve opsomming betreft van diersoorten die in hun voortbestaan worden bedreigd.

Mevrouw Batteau antwoordt dat het op dit moment om drie soorten gaat die in hun bestaan worden bedreigd en waarvan de staat van instandhouding ongunstig is.

9. SV Programmabegroting 2024

De voorzitter meldt dat deze programmabegroting bij alle commissies op de agenda staat. De commissie RGW behandelt hoofdstuk 2, programma 1 t/m 3. De commissie heeft technische vragen kunnen stellen tijdens de tafeltjessessie, en ook schriftelijke vragen. Zij geeft de fracties het woord voor het stellen van politieke vragen en standpunten in de eerste termijn. Daarna is er, voor wie daar behoefte aan heeft, ruimte voor een tweede termijn. Zij geeft het woord aan de fracties in volgorde van grootte.

De heer Verleun merkt op dat BBB via de tafeltjessessie al diverse vragen heeft gesteld die goed zijn beantwoord. Hij bedankt daarvoor. Voor het natuurbeheer wordt in 2024 € 10,2 miljoen aan subsidies verstrekt. Deze subsidie bedraagt 84% van de standaard kostprijs. Hij denkt dat iedereen een beter verdienmodel wil voor de agrarische ondernemers. Het zal nog wel even duren voordat dit gerealiseerd zal worden omdat het niet gelukt is om een Landbouwakkoord te sluiten, en omdat het kabinet is gevallen. Het verdienmodel kan via diverse manieren worden beïnvloed, maar er zijn maar twee grote factoren van invloed: De consument meer laten betalen en de samenleving meer laten betalen voor de maatschappelijke diensten die de agrarische ondernemers leveren. Spreker vraagt hoe GS het voor zich zien dat in de huidige subsidies maar 84% van de standaardkosten worden vergoed, en hoe is de 84% ontstaan? Voor het agrarisch natuurbeheer wordt het bedrag aan subsidie inclusief de Europese bijdrage verstrekt. Wanneer men het over het verdienmodel van de boer heeft wil de BBB zekerheid hebben voor meerdere jaren. Als men het verdienmodel van agrarische ondernemers wil laten afhangen van subsidies die voor een groot deel door Brussel worden verstrekt, hoe gaat men er dan voor zorgen dat deze pot met geld er over tien jaar nog steeds is, of gaat men hier een ander vangnet voor creëren?

Mevrouw Van Elteren meldt dat GroenLinks geen verdere inbreng heeft bij de begroting. Zij bedankt voor de uitstekend georganiseerde tafeltjessessie en de goede gesprekken die men daar heeft gehad.

De heer Peer was in het buitenland tijdens de tafeltjessessie. Zijn compliment gaat naar de ambtenaren die hem daarna telefonisch zeer goed ter woord hebben gestaan. Hij heeft geen vragen meer. In politiek opzicht is het een beleidsarme begroting die de kant opgaat van investeringen in materieel en mensen.

Mevrouw Van Gilse heeft een opmerking over de scheve begroting met betrekking tot de natuurrealisatie. Voor komend jaar is de begroting realistisch, maar het einddoel blijft staan waardoor er in 2027 vijf keer zoveel natuur moet worden gerealiseerd dan aankomend jaar, met niet meer middelen en capaciteit. Dit moet anders en 2027 komt dichterbij; dus wat gaat de gedeputeerde hieraan doen? Een ander belangrijk thema dat in 2027 speelt is de waterkwaliteit en de KRW-doelen. In 2024 komt er een tussentijdse evaluatie. Is er in de begroting rekening mee gehouden dat er mogelijke activiteit of maatregelen na de ze evaluatie geïntensiveerd moeten gaan worden, en is hier ruimte voor? Een belangrijk onderdeel dat maar summier naar voren komt in de begroting is volgens de spreker de brandveiligheid in de natuurgebieden. Afgelopen jaren zijn er veel onderzoeken gepubliceerd waarin grote zorgen zijn gedeeld, en het risico in de natuurgebieden in de provincie wordt steeds groter. Spreker zou graag bij de beoogde resultaten van programma 2 nadrukkelijker het verkleinen van het risico op bosbranden naar voren willen zien komen, bijvoorbeeld in samenwerking met de veiligheidsregio en de terreinbeherende organisaties. Spreker vraagt of de gedeputeerde dit mee zou willen nemen?

De heer Overkleef meldt dat D66 geen inbreng heeft.

De heer Westerlaken deelt mee dat het CDA een paar inhoudelijke vragen heeft en geeft het woord aan de heer Draaisma.

De heer Draaisma geeft aan dat het CDA zich realiseert dat de begroting voortkomt uit de vorige periode, en dat er hard gewerkt wordt aan een nieuwe uitvoering voor de nieuwe periode. Hij wil een aantal punten meegeven:

- Voor wonen heeft het CDA vertrouwen in de programmering, maar vraagt aandacht voor de uitvoering, ruimte voor initiatieven, woondeals en dorpendeals.
- Uit de staat van Utrecht 67-plus blijkt dat Utrecht te maken heeft met vergrijzing in de provincie en het CDA vraagt hier aandacht voor.
- Met betrekking tot de ruimtelijke ordening vraagt hij aandacht voor de uitvoering. In de Omgevingswet worden tientallen wetten en besluiten samengevoegd. Dit zijn honderden regels naast de provinciale verordening, en er zullen altijd in de uitvoering regels gaan blokkeren. Het is de vraag hoe men hiermee omgaat aangezien dit voor zowel de inwoners als de overheden geldt. Het is van belang de blokkades op een goede manier op te lossen en elkaar niet de loef af te blijven steken en te blijven procederen, aangezien dit niet wenselijk is. Het CDA gaat voor een wij-samenleving waarin men gezamenlijk probeert de ruimtelijke ordening op een goede manier vorm te geven.
- Het CDA vraagt concreet aandacht voor het meervoudig multifunctioneel ruimtegebruik en zou de komende tijd een voorstel willen zien voor pilots op dit gebied.
- Voor de Kader Richtlijn Water en Bodem geldt eigenlijk hetzelfde. In de Kader Richtlijn Water wordt in de nieuwe wet- en regelgeving de verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeenten en waterschappen op de duidelijke wijze belicht. De provincie heeft een toezichthoudende functie, maar ook hier moeten in de uitvoering in elk watertje en riviertje honderden stoffen worden gemeten en zijn er altijd wel een paar stoffen die worden overschreden. Het is goed om dit in beeld te hebben en dit aan te pakken, maar er zullen altijd een aantal stoffen zijn die niet gehaald worden. Gaat men daarom de boel blokkeren? Men kan elkaar op stang jagen of samen met inwonersorganisaties naar oplossingen zoeken. Het CDA vindt het laatste belangrijk.
- Het CDA vindt het niet fatsoenlijk dat de lat heel hoog wordt gelegd en dat men vervolgens in 2027 gaat kijken of dit gehaald wordt. Wanneer dit niet het geval is heeft de provincie iedereen op stang gejaagd en wordt het naar beneden bijgestuurd. Dit draagt niet bij aan het vertrouwen in de overheid, aldus de spreker.

De heer Westerlaken heeft drie vragen:

- In de toelichting op de begroting wordt gesproken over duurzame landbouw met natuur, maar hij kan hier niet uit opmaken wat de stand van zaken is in de uitvoering daarvan.
- Er wordt regelmatig gesproken over de voedselagenda en hij vraagt hoeveel concrete projecten er zijn omdat zijn observatie is dat er weinig concrete zaken gebeuren.

- Met betrekking tot water wordt in de toelichting geschreven over de verhouding van de provincie tot de waterschappen, maar het is onduidelijk tot hoever dit strekt. De provincie maakt beleid en vervolgens wordt dit door een functionele overheid als de waterschappen uitgevoerd, maar het is onduidelijk hoe die verhoudingen precies zijn. Waar kan de provincie ingrijpen als zij constateert dat de beleidsdoelstellingen door het waterschap niet gerealiseerd worden?

De voorzitter merkt op dat de laatste vraag technisch van aard is en vraagt of de heer Westerlaken hier een politieke draai aan kan geven.

De heer Westerlaken antwoordt dat de provincie degene is waar uiteindelijk de verantwoordelijkheid landt.

De heer Adriani bedankt voor de tafeltjessessie en de beantwoording van de schriftelijke technische vragen. Hij vond het heel verhelderend. Hij heeft drie opmerkingen bij de ruimtelijke ontwikkeling:

- Er is in de begroting aandacht voor het thema flexwonen, maar niet veel. Hij las in de krant dat de stad Utrecht van de 2.500 flexwoningen die ze plan waren te realiseren er maar 1.000 daadwerkelijk voor elkaar heeft gekregen. Hij vraagt het college wat de provincie nog kan doen om meer tempo met flexwoningen te maken, al dan niet in het buitengebied.
- De vergrijzing in de provincie neemt toe. Cijfers laten zien dat van de 900.000 woningen die minister De Jonge besteld heeft er 300.000 geschikt moeten zijn voor het vraagstuk wonen met zorg. Dat is 1 op de 3 van alle woningen die vandaag opgeleverd worden. Hij weet vrij zeker dat dit niet op die manier in de programmering zit. In aanloop naar de Kaderstelling Provinciaal Programma Wonen en Werken 2024 vraagt hij of het college hier meer op kan sturen zodat deze opgave in de programmering een plek krijgt.
- Er is de komende twintig jaar € 1,2 miljard ingeruimd voor Groen Groeit Mee. De provincie heeft deze hoeveelheid geld niet beschikbaar en het geld moet daarom van andere overheden en uit de markt komen. Hij leest in de begroting weinig op welke manier de provincie de fondsenwerving gaat doen. Bij zo'n groot bedrag moet er een plan liggen hoe men dat geld bij elkaar wil gaan krijgen.

Mevrouw De Boer heeft een aantal punten:

- Het lijkt haar goed om de ambities realistischer te maken, om te voorkomen dat de provincie haar eigen falen creëert, bijvoorbeeld wat betreft de realisatie van nieuwe natuur. Men ziet vaak dat de doelen niet gehaald worden en dat nieuwe doelen met winstwaarschuwingen worden afgegeven.
- Er is meer aandacht nodig voor de drinkwatervoorziening want de inwoners maken zich hier zorgen over.
- Subsidies moeten eerlijk verdeeld worden over de gemeenten waarbij eisen worden gesteld. Denk aan het percentage sociale huurwoningen. Vraag de gemeenten voor de subsidie iets terug want sommige gemeenten lopen zwaar achter op bepaalde doelen.
- Specifiek op water, natuur en landbouw zijn de vragen over de KRW schriftelijk beantwoord. Toch zijn de zorgen niet weggenomen. Men kan volgens de spreker wachten op de landelijke analyse in 2024 maar men weet nu al dat het niet goed gesteld is met het water en met het verbod op giftige gewasbestrijdingsmiddelen schiet het ook niet op. Hopelijk wacht het college niet met eventuele intensivering en extra maatregelen. Een proactieve berichtgeving hierover wordt door de spreker op prijs gesteld. Met betrekking tot het grondwateronttrekkingsplafond vraagt zij of het college kans ziet om te gaan werken met variabele beprijzing, waarbij grotere onttrekkers meer gaan betalen.
- Wat kan men in de provincie met het UPLG zolang het Rijk niet levert? Kan de provincie starten met het beter belonen van agrarisch natuurbeheer en wie mogen hieraan meedoen? Hierover is in de regio onduidelijkheid.

Mevrouw Batteau vond de tafeltjessessie en de beantwoording van de vragen heel informatief. De PvdD heeft enkele opmerkingen over de ambities op natuur:

- Gaat het goed met de natuur in Utrecht? Zij heeft het jaarverslag 2022, de Statenbrief over de PAS-compensatie en de begroting gelezen, maar toch is het moeilijk om hierop een samenhangend antwoord te geven.
- De PvdD ziet dat de doelen op het gebied van NNN en de Groene Contour flink achterblijven op de doelen die voor 2017 geformuleerd zijn. Men zou verwachten dat daarom een tandje bij wordt gezet, maar in de begroting ziet men dat de ambities naar beneden zijn bijgesteld. De PvdD begrijpt dat het lastig is om grond te verwerven en als natuur in te zetten, maar als men dat weet onderzoekt men wat

nodig is om de doelen te realiseren (bijvoorbeeld minder vrijblijvend) en zet men een tandje bij. Ontbreekt bij de coalitie de wil om de natuurdoelen te halen?

- De PvdD heeft berekend dat 50- tot 100 hectare natuur gaat verdwijnen voor de aanleg van wegen, parkeerplaatsen, woningen, recreatieterreinen en voetbalvelden voor de KNVB, maar goed provinciaal overzicht ontbreekt. Goed overzicht ontbreekt eveneens vaak in een NNN-gebied. De PvdD vraagt GS of begin 2024 een nieuwe rapportage, zoals gemaakt in 2021, kan worden gedeeld. Als dat niet het geval is roept zij GS op dit te doen, zodat men een samenhangende stand van zaken kan krijgen van de natuur; en wat de provincie kan doen om de doelen wel te halen.

De heer Schaddelee sluit zich aan bij de waarderende woorden over de tafeltjessessie. Hij heeft vier punten die hij politiek wil benadrukken:

- De manier waarop de provincie omgaat met invasieve exoten: Er is in de Tweede kamer een motie aangenomen van de VVD en de ChristenUnie over de aanpak van rivierkreeften. Voorheen was de lijn dat provincies bij de aanpak van exoten de verantwoordelijke overheid was, maar de rivierkreeften werden hieruit gehouden. De motie heeft ervoor gezorgd dat het roer omgaat. Er komt meer ruimte voor de bestrijding van de rivierkreeft en voor provincies om hiermee aan de slag te gaan. Hij vraagt hoe de provincie hierop acteert. Er wordt op pagina 73 verwezen naar het Uitvoeringsprogramma Invasieve Exoten maar dat is te breed.
- De Randstedelijke Rekenkamer kwam in 2022 met een rapport over de voedseltransitie en -agenda. Bij de behandeling daarvan in PS is een amendement aangenomen waarbij de negen aanbevelingen uit het Randstedelijke Rekenrapport werden aangescherpt, en GS werd gevraagd om binnen een jaar te informeren over de stand van zaken. Volgens hem is dit nog niet gebeurd. Hij leest in de begroting dat er pas in 2024 een evaluatie komt van de Voedselagenda voor de uitvoeringsperiode 2021/2023. Hij snapt de kritiek van de heer Westerlaken omdat zaken niet structureel op de agenda staan op een manier die helpt bij de transitie in het landelijk gebied. Welke acties gaat GS hierop zetten?
- Hij sluit zich aan bij de zorgen van de PvdA over de uitvoering en het regionale draagvlak voor het UPLG, in relatie met de gebiedscommissies. In het verleden was er veel gedoe met gebiedscoöperaties omdat de provincie hierin roerde en dit de samenwerking in het gebied niet bevorderde. Nu hoort de ChristenUnie onrust uit dezelfde regio's over de manier waarop de provincie bezig is met gebiedscommissies. Hij weet dat er binnenkort een infosessie komt maar wilde de politieke zorg alvast benoemen. Hij vraagt hoe de gedeputeerde denkt te voorkomen dat de provincie een te eigenzinnige koers gaat varen zonder goed draagvlak vanuit de regio.
- In andere programma's wordt benoemd dat de provincie aan de lat staat voor nautisch- en vaarwegbeheer voor de Eem, maar over verbetering van de waterkwaliteit van de Eem leest men niets. Dit lijkt nu tussen wal en schip te vallen. Hij vraagt hoe de provincie integraal kan aanpakken dat zowel vaarwegbeheer als verbetering van de waterkwaliteit bij de Eem aandacht krijgt.

De heer Van Dieren bedankt de schrijvers van het document en voor de tafeltjessessie die bijzonder leerzaam was. Er is uitgelegd dat de meeste beleidskeuzes duidelijk worden bij de Strategische college-agenda en dat de echte eventuele politieke invloed uitgeoefend kan worden bij de Kadernota's. Desondanks deelt hij een aantal observaties:

- Spreker ziet dat de provincie aan het eind van 2027 blijft zitten met veel restopgaves bij de natuurrealisatie en de inrichting van de natuur. Bij de tafeltjessessie werd aangegeven dat het knelpunt vooral zit bij het personeel en draagvlak voor de te realiseren natuur, en niet zozeer bij geld. Hij vraagt hoe het college kijkt naar de grote restopgaves. Als er gekozen moet worden tussen snel doelen doorzetten met minder draagvlak, of langzamer gaan met draagvlak, wat is dan de voorkeur?
- UtrechtNu! vindt het goed te lezen dat door wordt gegaan met de agenda's agrarisch natuurbeheer, met de kanttekening dat het fijn is wanneer dit openstaat voor agrariërs, maar dat het hebben en runnen van een agrarisch bedrijf zonder natuurbeheer ook mogelijk moet blijven als verdienmodel.
- Bij het meerjarendoel 2.2.3 las spreker iets over Vogelopvang Utrecht. De Vogelopvang zit regelmatig krap bij kas en hij vraagt in hoeverre in beeld is hoe het hiermee gaat op financieel niveau, en of de Vogelopvang wellicht iets meer van de provincie nodig heeft. Wellicht is het goed om hier een gesprek over aan te gaan.
- Spreker las dat de provincie in het kader van dierenwelzijn Dierenlot probeert te helpen. Recentelijk was in het nieuws dat er in de provincie een stijging is van het aantal hanen die gedumpt worden. Normaal

gesproken is dit een gemeentetaak, maar het bericht ging over de provincie in brede zin en vermeldt dat de gemeenten dit niet goed voor elkaar krijgen. Hij vraagt of het college een rol ziet voor de provincie om de gemeenten te steunen bij een betere handhaving tegen dit soort illegaal dierendumpen. Wellicht kan er meer ondersteunende opvang komen voor deze haantjes.

- UtrechtNu! vindt het goed om te lezen dat de provincie voortvarend bezig is met de KRW, maar het is ook fijn om te lezen dat er aandacht is voor PFAS en medicijnresten. Dit staat niet in de KRW, maar is een belangrijk aspect en het zou fijn zijn wanneer dit de komende jaren niet ondergesneeuwd wordt door de KRW-doelen. Ook vindt spreker het belangrijk om pragmatisch naar de KRW te blijven kijken. Het water dat binnenstroomt is ook afkomstig uit andere provincies en andere landen en komt vaak binnen op een manier die niet aan de KRW voldoet. Als het gaat om waterkwaliteit is voorkomen beter dan genezen. Hij vraagt hoe het college kijkt naar de interactie met de KRW-doelen en hoe hij omgaat met het afgeven van vergunningen.
- Met de Omgevingswet komen er ook kansen voor initiatiefnemers om zonneweides en windmolens aan te leggen in het weidevogelkerngebied. Dit is schrikbarend en lijkt hem niet de bedoeling. Een weidevogelkerngebied is een stuk Nederlandse natuur dat beschermd is in Nederland, maar ook in de Europese context uniek is. Daarnaast zijn weidevogels honkvast waardoor een broedgebied niet zomaar elders kan worden gecompenseerd.

De heer De Jong bedankt eveneens voor de organisatie, de ambtelijke ondersteuning en de begeleiding vanuit de griffie. Hij bedankt ook voor de beantwoording van de technische vragen, met de opmerking dat er veel afkortingen worden gebruikt waardoor het soms lastig is om antwoorden goed te begrijpen. Soms wordt geantwoord dat het waarschijnlijk/misschien ergens aan ligt, waardoor men niet het antwoord krijgt dat men zoekt. Hij heeft een paar punten:

- Het huisvesten van de statushouders (sectie 1, 3 en 4). Volt vraagt hoe afhankelijk het halen van het doel van de Rijksbijdrage is. De provincie wil een goede opvang voor statushouders en asielzoekers, maar hoe afhankelijk is zij hiervoor van de Rijksbijdrage en moet dit wellicht anders worden geborgd? Op dit moment is alleen de goede huisvesting als doel gesteld.

De voorzitter geeft aan dat dit een vraag is voor de commissie BEM.

De heer De Jong antwoordt dat Volt deze vraag bij de commissie BEM zal stellen en vervolgt zijn punten:

- Met betrekking tot de streefwaardes van de binnenstedelijke woningbouw wordt gestreefd naar 91%. Wat is het optimum dat de provincie zou kunnen halen? Is er meer mogelijk en is dit geïdentificeerd, en zo ja, handelt de provincie daarnaar?
- Punt 3.1.4 gaat over klimaatadaptatie. In relatie tot het meerjarenonderhoudsprogramma staat als antwoord op de vraag van Volt dat per asset nader wordt bepaald welke maatregelen moeten worden genomen. Wanneer is er een compleet plaatje, en heeft GS op dit moment voldoende comfort hoe klimaatadaptatie is geïntegreerd in het meerjarenonderhoudsprogramma? Hoe klimaatbestendig is de provincie momenteel met haar infrastructuur? Er gaat € 2,5 miljoen naar klimaatadaptatie, terwijl in de tekst wordt gesteld dat er extra stappen nodig zijn. Volt heeft volgens de spreker een voorstel in de pen en hiervoor intern al stappen gemaakt. Hij vraagt wat het punt op de horizon is en waar de provincie naartoe werkt. Wanneer is de provincie voldoende bestand tegen klimaatverandering? Waar is het tempo en de inzet van de middelen van afhankelijk? Hoe worden de risiconiveaus en de voortgang gemonitord? Hij vraagt zijn collegapartijen of zij zich zorgen maken over het adaptatievermogen van de provincie Utrecht tegen de grote weersinvloeden, en of zij voldoende comfort voelen.
- In de Agenda Vitaal Platteland leest men dat er € 11 miljoen gereserveerd is voor het raamkrediet. Uit het antwoord van gedeputeerde begrijpt Volt min of meer hoe dit is opgebouwd. Er staat dat er € 7,5 miljoen voor het opkopen is van agrarische bedrijven. Gaat het in 2024 om twee bedrijven? Zijn deze bedrijven al op het oog, en hoe worden ze tot verkoop bereid gevonden? Er staat een bedrag van € 3,75 miljoen per bedrijf. Waar is dit op gebaseerd en scheidt de provincie hiermee een precedent voor mogelijke toekomstige opkopen?
- Met betrekking tot het UPLG begrijpt Volt uit de antwoorden op de vragen dat er geen bedragen zijn opgenomen in de begroting voor het UPLG. Men weet dat het Rijk waarschijnlijk niet alles gaat betalen. Wat is de verwachte inzet van middelen uit de provincie en wat zijn de overwegingen van GS om dit niet te reserveren in de begroting?

- Er zijn veel programma's die overlappend een bijdrage leveren aan meerdere doelen. Er is geen matrix, maar hoe bewaakt men de doelmatigheid en houdt men overzicht op de inzet van middelen van verschillende kanten van de doelen?

Mevrouw Van den Dikkenberg heeft een paar opmerkingen:

- Met betrekking tot de Groene Contour werd geantwoord dat gewacht wordt op de landschapsgroonden. Men kan hier misschien lang op wachten omdat de landelijke aanpak traag verloopt en men afhankelijk is van een nieuw kabinet. Is het slim om te wachten op de landelijke instrumenten? Kan de provincie niet beter zelf een instrument van stal halen? Als dat niet kan vanwege Staatssteun wil hij graag weten hoe kansrijk de landschapsgroonden zijn, want hier zitten eveneens een meerjaren financieringspakket en natuurbeheer achter. Hij is benieuwd of dit een kansrijke maatregel is. De natuur lijkt niet echt te vloten, en is het realistisch wat er in de begroting staat? Begrotingstechnisch staan hier niet meer middelen of inzet tegenover en is de ambitie lager. Hij denkt dat een meerjaren natuurinvesteringsplan hard nodig is zodat hiervoor middelen gereserveerd kunnen worden en inzichtelijk wordt welke natuurgebieden men eerder of later kan doen.
- De SGP vraagt in het kader van de invasieve exoten aandacht voor de Aziatische hoornaar. Van de imkers hoort men verontrustende berichten, maar de antwoorden op de vragen hierover zijn teleurstellend (Hij komt niet voor in Utrecht en alle nesten zijn verwijderd). Hoeveel mensen weten dat je een nest moet melden, en op welke manier gaat de provincie dit grootschalig bekendmaken zodat men vestiging kan voorkomen? Zijn er middelen om dit grootschalig te communiceren of moet de provincie hier middelen voor reserveren?
- GroenLinks stelde een technische vraag over starterssteun voor jonge agrariërs. Dit signaleert de klem waarin de sector zit. Als zij willen veranderen naar een duurzame manier van produceren moeten ze zichzelf eerst marktconform inkopen in een bedrijf en vervolgens produceren om de investering eruit te halen. Ziet GroenLinks hier een rol in voor de provincie en hoe groot moet deze rol zijn?
- Een terecht punt wordt aangestipt over de samenwerking in de gebiedscommissies. Spreker schrok van de mededeling dat op 4 december een overleg gepland staat om te kijken hoe het hiermee verder moet. De samenwerking tussen de overheden en de gebiedscommissies is al sinds voor de zomer heel stroef en is uiteindelijk geëxplodeerd. Het is triest dat een half jaar gewacht wordt om een afspraak te plannen. Hij vraagt gezwinde spoed bij het plannen van een afspraak want de vragen en het enthousiasme in het gebied zijn groot. Als men de gebiedsprocessen belangrijk vindt moet men hier snel op schakelen.
- In de beantwoording van de technische vragen komt een soort tegenstrijdigheid terug in bos en beleid versus hydrologische maatregelen in natuurgebieden. Berekeningen laten zien dat het nauwelijks effect heeft, maar er wordt toch 12- tot 14 hectare bos gekapt in De Helle vanwege hydrologische maatregelen. Het is opvallend dat men 14 hectare bos kapt voor een natuurinrichtingsproject om hydrologische maatregelen te treffen, maar er wordt ook 1500 hectare nieuw bos gepland. Hoe staat dit in relatie tot elkaar? Deze beleidsdoelen lijken met elkaar te conflicteren. Hij wil graag weten wat de provincie gaat prefereren: Zoetwaterbeschikbaarheid, zoetwaterzekerheid of de aanleg van bos. De provincie moet hier een afweging in maken. Hij is benieuwd naar de afweging van GS en of men hierop moet bijsturen in de begroting.
- Ten aanzien van de klimaatadaptatievraag van Volt denkt hij dat er grote stappen te zetten zijn in het klimaatadaptatiebeleid want hij heeft geen comfort bij de klimaatbestendigheid van de provincie, zeker met de dagelijkse gang van zaken over beschikbaarheid van vitale infrastructuur, hittebestendigheid van waterleidingen en stroomzekerheid. Zaken als zeespiegelstijging moeten tot nadenken aanzetten en men moet de oplossing breder zien.

Mevrouw Van der Velde meldt dat de PVV geen inbreng heeft.

De heer Schipper sluit zich aan bij Volt over de opmerking over de vele afkortingen in de begroting en andere stukken. Hij hoopt dat hier verbetering in komt. Het is een beleidsarme begroting en de SP houdt zich op de vlakte tot men gaat praten over de keuzes die in het nieuwe coalitieakkoord worden gemaakt.

De voorzitter constateert dat de fractie van FvD niet aanwezig is en geeft 50PLUS het woord.

De heer Biever bedankt de partijen die opkomen voor de vergrijzing en de ouderen. Hij mist hierin de minder validen en hulpbehoevenden en vraagt hier aandacht voor. 50PLUS heeft een tijd geleden een motie ingediend over de openbare toiletten bij toeristische overstapplaatsen en vraagt waarom hier nog steeds geen aandacht voor is. Hij wil dit nogmaals benadrukken.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Essen voor de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Van Essen bedankt voor de vragen en de complimenten voor de tafeltjessessie. Misschien moet men dit voor meerdere onderwerpen gaan doen omdat dit zo goed bevallen is. Hij beantwoordt de vragen:

- Het CDA vraagt aandacht voor de uitvoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet is nieuw en het is van belang om in de samenwerking tussen de overheden ervoor te zorgen dat de dienstverlening op peil blijft. Hij verwacht dat de dienstverlening hier en daar even minder zou kunnen worden. Dit heeft hij onlangs in de Commissie Omgevingsvisie aangekondigd. In het kader van de Omgevingswet wordt gezocht naar oplossingen, maar wat voor de ene inwoner een oplossing is kan voor de ander een probleem zijn. De overheid moet hier een goede balans in bewaren. De insteek van de Omgevingsvisie is hierbij het geven van bescherming aan provinciale waarden.
- Ten aanzien van meervoudig ruimtegebruik weet hij niet of het de juiste weg is om hiervoor specifieke pilots te starten omdat de provincie dit in alle manieren van werken een plek wil geven en op een natuurintensieve- en klimaatadaptieve manier wil invullen. Het benutten van daken voor zon of groen zijn manieren om invulling te geven aan het meervoudig ruimtegebruik.
- De vragen over het flexwonen in het buitengebied kan gedeputeerde Van Muilekom beantwoorden. Er zijn drie pilots aangekondigd waar de provincie mee bezig is en PS heeft hier recent Statenbrieven over ontvangen. In het kader van de verordening wordt gekeken hoe men tot flexibiliteit kan komen en GS komt hier binnenkort in het kader van de verordening uitgebreid op terug.
- Op de vraag over windturbines en zonnevelden in weidevogelkerngebieden antwoordt hij dat dit in het Plan-MER voor wind als complexe belemmering in de weidevogelkerngebieden niet is meegenomen. Windturbines en zonnevelden zijn niet uitgesloten in de verordening, maar het is buitengewoon ingewikkeld om hier iets te plaatsen omdat er voorwaarden aan verbonden zijn dat de weidevogelstand in de hele provincie erop vooruit moet gaan. Er is dus een enorme compensatie elders nodig wil dit mogelijk zijn.
- Binnenstedelijke woningbouw zit op 90%. De vraag wat optimaal is kan hij niet beantwoorden maar de opzet is om zoveel mogelijk binnenstedelijk te benutten. Hoever men hierin komt hangt af van de binnenstedelijke mogelijkheden. Bij iedere ronde van regionaal programmeren worden gemeenten hierop bevestigd en gemeenten worden gestimuleerd om binnenstedelijke kansen te benutten. Soms is buitenstedelijk bouwen nodig om tot voldoende aantallen te komen. Het programma wordt op deze wijze opgebouwd, vanuit de basis dat de provincie zoveel mogelijk binnenstedelijk wil bouwen en de kansen die zich aanbieden volledig wil benutten.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Bakker.

Gedeputeerde Bakker zal ook de dank voor de tafeltjessessie doorgeven. Hij beantwoordt de vragen:

- Na de tussenevaluatie (tweede helft 2024) over de waterkwaliteit weet de provincie pas of extra inzet nodig is. Op 1 november is er een infosessie waar enkele waterschapsbestuurders aanwezig zijn en de KRW specifiek wordt besproken. Wanneer geconcludeerd wordt dat extra financiële middelen nodig zijn zal dit bij de Kadernota aan de orde komen. Geld is echter niet altijd de oplossing en wellicht zijn er andere maatregelen nodig.
- Er waren een aantal vragen van technische aard over de KRW die op 1 november zeker aan de orde gaan komen. De betrokken bestuurders kijken op dit moment mee en kunnen dit integreren. Hij stelt daarom voor om nu niet te diep op de KRW in te gaan. Het gaat over chemie en ecologie. Voor chemie zijn er bindende juridische normen waar de provincie aan moet voldoen en betreft het de inzet op het verminderen van stoffen die in het water terecht komen. Voor ecologie ligt het doel daar waar het realistisch is voor het betreffende waterlichaam. Het is goed om te beseffen dat de Kaderrichtlijn al sinds 2000 bestaat en dat Nederland hierop een aantal keer uitstel heeft aangevraagd. In 2027 moet men hieraan voldoen, dus de provincie moet nu doen wat mogelijk is. Dit wordt op 1 november nader toegelicht.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de ecologische doelen meebewegen met de omstandigheden ter plaatse. Zorgt bijvoorbeeld de rivierkreeft ervoor dat de doelen anders worden?

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat het per waterlichaam wordt bekeken. De doelen worden niet elke maand herijkt, maar in het proces zitten momenten waarop wordt gekeken (ecologie en chemie) naar de waterkwaliteit, en of de doelen realistisch zijn. Zaken als de rivierkreeft worden hierin meegenomen.

Gedeputeerde Bakker vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Met betrekking tot de verhouding met het waterschap antwoordt hij dat de Rijksoverheid, provincie, gemeenten, waterschappen en de samenwerkingsverbanden stroomgebieden dit samen moeten doen. Iedereen realiseert zich dat dit de laatste termijn is voor 2027 en het besef groeit dat men in actie moet komen. Het contact en overleg met de waterschappen is goed. De provincie is kaderstellend en heeft jaarlijkse gesprekken met de waterschappen over de voortgang van de uitvoering van het beleid. De inzet is om dit zoveel mogelijk met elkaar te doen.
- De drinkwatervoorziening heeft de aandacht. Hij was anderhalve week geleden bij de drinkwaterdialogsessie die Vitens organiseert met alle partijen uit de provincie. Vitens is bezig met een streefstructuur waar men naartoe moet om in de toekomst drinkwatervoorzienend te zijn. Het onderwerp staat hoog op de agenda.
- Over de zorgen bij de KRW antwoordt hij dat men niet wacht op de tussenevaluatie. GS bekijkt momenteel met andere partijen wat er nodig en mogelijk is en wat het meest effectief is om extra op in te gaan zetten. Hij stelt voor om eind Q1 2024 een brief te maken met hierin de stand van zaken en in beeld te brengen wat mogelijk en wenselijk is om als provincie extra te doen. Hij stelt voor de politieke vragen uit de sessie op 1 november hierin mee te nemen.
- Het werken met variabele beprijzing bij de onttrekking van grondwater kan niet omdat dit niet in het beleid van de provincie zit. Vorig jaar is hierover een memo aan de Staten gestuurd. Hij zal trachten deze op te zoeken en de link opnieuw te sturen.
Differentiatie is enkel mogelijk op basis van objectieve en verifieerbare uitgangspunten. Het is belangrijk om in de heffingen op 100% kostendekking te zitten. De provincie mag hier niet zomaar overheen gaan.
- Op de vraag over de waterkwaliteit en de Eem antwoordt hij dat er een integrale visie gaat komen over de Eem waarin het water en de waterkwaliteit aan de orde komen. Dit is een van de acties die uit het Beheerplan komen en de voorbereiding daarvan loopt.
- Klimaatadaptatie is een programma dat in de provincie pas vier jaar loopt. Er is een online informatiesessie geweest waar een aantal elementen zijn besproken, onder andere wat de afgelopen vier jaar is gebeurd. Het begint met kleine stappen, zoals bewustwording creëren en samenwerkingsverbanden aangaan, maar hij is onder de indruk van de stappen die zijn gezet. Er moet echter een tandje bij. Het gaat volgens de spreker niet lukken om een punt aan te geven wanneer het af is, omdat dit een bewegend doel is waarin men steeds bijstuurt. Sommige zaken moet men accepteren, maar andere zaken kan men wel aanpakken. Hierbij kijkt de provincie naar haar eigen programma's en infrastructuur, en wat bewoners en gemeenten kunnen doen. Het nieuwe programma komt eraan.
- Ten aanzien van PFAS speelt de bekende problematiek die zeer zorgelijk is. GS zet hier landelijk en in de lobby op in. Het gaat ook over preventie en bewustwording.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

Agrarisch natuurbeheer:

- Over de vergoeding van 84% antwoordt zij dat dit 84% is omdat de EU ervan uitgaat dat eigenaren ook hun eigen bijdrage aan het beheer van hun eigendom moeten plegen. De provincie voert momenteel een lobby om dit naar 100% te krijgen en heeft een eigen visie geschreven om vanuit het IPO in te brengen bij de regeringsvorming.
- Over de ANLb-subsidie voor agrarisch natuurbeheer meldt zij dat dit elke zes jaar beschikbaar is. Het is mogelijk om de subsidie twaalf jaar beschikbaar te stellen, maar dit betekent dat een van de partijen die hierover gaat (Rijk, EU en provincie) zich financieel garant moet stellen. De EU wil zich niet over de eigen begrotingsperiodes garant stellen voor dit bedrag want het gaat om een bedrag van 65% van de

totale ANLb-subsidies. Andere partijen zijn volgens de spreker niet snel geneigd zich garant te stellen. Het IPO heeft dit als lobby omdat de langjarige beheervergoeding in relatie tot het verdienmodel voor agrariërs een belangrijk thema is.

Natuur:

- De vragen over de natuurrealisatie gaan enerzijds over meer realistische doelen en anderzijds dat men de natuurrealisatie snel moet halen. Vorig jaar heeft GS de doelen realistischer gemaakt waardoor de bedragen naar beneden zijn bijgesteld. Eind december 2022 is een versnellingsstuk gestuurd waarin een aantal maatregelen zijn genomen die in het traject worden gezet, om ervoor te zorgen dat de versnelling meer vaart wordt gegeven. Een groot probleem is het draagvlak. De inrichting van de natuur is eveneens een groot vraagstuk. Op de functieverandering zijn al stappen gezet, maar op de inrichting is dit nog lastig. Een groot deel van de inrichting ligt bij Staatsbosbeheer die onvoldoende capaciteit heeft. Vanuit de provincie denkt iemand bij Staatsbosbeheer twee dagen per week mee om te bekijken waar de provincie mee kan helpen om dit te kunnen versnellen. De werkelijkheid is echter weerbarstig. De provincie wil dit meenemen in de gebiedsprocessen waar overeenstemming over grond, uitruil en stoppende boeren veel kansen kan bieden voor de natuurrealisatie. Het is jammer dat het Transitiefonds niet door de Eerste Kamer is gekomen, want dit heeft invloed op de processen die de provincie in gang wil zetten.
- Het UPLG is niet in de begroting opgenomen. De provincie heeft eigen geld en de gedeputeerde is bezig met de ontwikkeling van een soort plan-B over wat de provincie kan doen. Onderdeel hiervan zijn de gelden die de provincie al heeft voor de stikstofreductie. Er is geld voor landbouw en de gebiedsprocessen, en de provincie is van plan om voor de koplopertrajecten die zijn geformuleerd geld binnen te halen zodat men door kan. De provincie heeft voorlopig geld om stappen te zetten maar of dit genoeg is valt nog te bezien.

De heer Van den Dikkenberg vraagt welke maatregelen er in de gebiedsprocessen komen. De provincie kan geen zekerheid bieden richting ondernemers voor transitiepaden et cetera.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat zij bezig is met een eigen Utrechtse aanpak. De spreker dacht dat de SGP dit zou bevallen. De heer Van den Dikkenberg heeft echter wel een punt want de gesprekken over gebiedsprocessen gaan vooralsnog over de situatie in de gebieden, welke maatregelen men zou moeten nemen en hoe dit eruitziet. Dat pakket moet men in de Gebiedsagenda zien te krijgen. Dit proces loopt parallel aan het UPLG. Zij zou het aandurven om dit als idee bij het Rijk neer te leggen wanneer stappen zijn gezet. Voor een deel kan de provincie zelf sturen maar voor een deel heeft zij het Rijk nodig. Wat haar betreft is het volgende traject dat hier geld voor komt.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording:

- De provincie is hard bezig met de ontwikkeling van het thema brandveiligheid. Dit is een punt uit het Coalitieakkoord. Zij heeft vanmiddag een overleg met de VRU en met organisaties van de Utrechtse Heuvelrug om dit goed op te zetten. De provincie zal zich vooral concentreren op de preventieve kant. Op de vraag of de provincie hier een beleidsdoel over kan opnemen antwoordt zij dat PS heeft gevraagd hiermee terughoudend te zijn. Dit is onderdeel van het Strategisch Bosbeleid, aldus de spreker, dat beschreven staat onder 2.2.4, met hierin een paragraaf over brandveiligheid. Zij zegt toe te zullen kijken of GS dit kan uitbreiden zodat hier meer informatie in komt, maar adviseert te waken hier een specifiek nieuw beleidsdoel voor op te nemen.
- Op de vraag over duurzame landbouw en natuur antwoordt zij dat GS in de afrondende fase zit van het traject. In 2024 komt er een Statenmemo met informatie over wat is gebeurd en hoe men hiermee verder gaat.
- Over de vraag of het goed gaat met de natuur, de natuurrapportage en inzicht in de stand van zaken antwoordt zij dat GS driejaarlijks rapporteert over de stand van zaken in de natuur. In het najaar van 2024 is een nieuwe rapportage voorzien waarin dit goed in beeld wordt gebracht.
- Op de vraag over de landschapsgronden, met name vanuit de Groene Contour, meldt de spreker dat Staatssteun nog steeds een probleem is. Op dit moment zijn landelijk de zaken die nodig zijn opgenomen in de nieuwe versie van de Catalogus Groen Blauwe Diensten. Het project rond Staatshulp ligt bij de EU en naar verwachting komt hier in de loop van 2024 duidelijkheid over. Zodra dit er is zal GS

meteen de desbetreffende artikelen openstellen. Het is onbekend wat het nieuwe kabinet op dit punt nog gaat doen.

- Op de vraag over de bomen en struiken van De Hellen verwijst zij naar de technische vragen.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat hij vroeg naar een belangenweging. In de technische beantwoording ziet men dat de provincie meer bos wil en hydrologische maatregelen wil nemen. In een ander rapport wordt gezegd dat kappen geen hydrologische maatregel is omdat dit bijna niet bijdraagt. Hij vraagt wat de voorkeur heeft.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat bij De Hellen de voorkeur is gegeven aan hydrologische maatregelen. Het zijn vochtige veengronden waardoor men de struiken en bossen heeft moeten kappen. Vanwege de compensatieplicht worden deze bomen elders gecompenseerd. Het is een ingewikkelde afweging die men vaker in de natuur moet maken. In de Bosstrategie ligt een opgave om bossen aan te planten maar soms verhoudt zich dit slecht tot bepaalde landschappen. In een veenweidegebied wil men niet te veel bomen hebben omdat dit niet goed is voor de weidevogels. Voor de Natura 2000-gebieden geldt dat gekapte bomen moeten worden gecompenseerd.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording ten aanzien van natuur:

- Over de Aziatische hoornaar en de communicatie hierover geeft zij aan dat dit ook gaat over andere natuuronderwerpen waar de provincie proactief over naar buiten wil komen.
- Over het meerjareninvesteringsprogramma natuur meldt zij dat GS bezig is met het UPLG dat onderdeel is van de natuurrealisatie. GS wil dit met elkaar in de pas laten lopen. Een apart meerjareninvesteringsprogramma verhoudt zich hier slecht toe omdat men dit in de gebieden wil laten gebeuren.
- Op de vraag over de Vogelopvang meldt zij dat dit geen directe taak is van de provincie. De financiële situatie is bekend en het is de enige opvang die geld heeft gekregen door middel van een amendement vanuit PS.

De heer Van Dieren had nog een vraag over het dumpen van dieren. Het voorkomen is een gemeentelijke taak, maar het lukt veel gemeenten niet om dit te handhaven. Ziet de gedeputeerde een coördinerende rol van de provincie?

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat het pakket van de provincie zich beperkt tot de wilde dieren. Als de wilde dierenpopulatie wordt aangetast door het uitzetten van gehouden dieren moet de provincie hier iets tegen doen. De provincie gaat over dieren die buiten de bebouwde kom worden gedumpt, maar zij vraagt zich af of hanen een probleem vormen voor de wilde dieren. Zij ziet geen onmiddellijke taak voor de provincie om de gemeenten te ondersteunen iets aan de gedumpte hanen binnen hun gemeente te doen.

Voedselagenda

- Op de vraag of er concrete projecten genoemd kunnen worden antwoordt zij dat er een flink aantal is. Zij verwijst hiervoor naar het uitvoeringsprogramma over 2023 dat de Staten heeft ontvangen.
- Op de vraag over de evaluatie meldt zij dat in de eerste helft van 2024 een herijking van de voedselagenda wordt gedaan omdat in het Coalitieakkoord en voortzetting van de Voedselagenda is opgenomen.
- Op de vraag naar het amendement dat is aangenomen ten tijde van het Rekenkamerrapport antwoordt zij dat dit nog loopt en dat de negen aanbevelingen worden meegenomen in de uitwerking van de Landbouwisie die in 2024 naar de Staten wordt gestuurd, waarbij monitoring op doelrealisatie wordt meegenomen.
- De opmerking van de ChristenUnie dat er gebiedscommissies zijn zonder draagvlak vond de spreker scherp en herkent zij niet. Zij merkt wel dat er veel nieuwe onzekerheden komen en dat het gegeven dat de Gebiedscommissie West één op één is omgezet in de regionale stuurgroep West onzekerheid meebrengt voor het projectbureau en de gebiedsprocessen die onder toezicht van de gebiedscommissie lopen. Hierover zijn gesprekken gevoerd met het bestuur en het projectbureau, en er zijn maatregelen getroffen waardoor de processen er niet onder hoeven te leiden dat de werkstructuur is veranderd. GS zal er zorg voor dragen dat degenen die dit vanuit het projectbureau begeleiden dit kunnen blijven doen. De spreker snapt dat alles nieuw is wanneer iets dat goed liep ermee stopt. GS kijkt hier goed naar en de zorgen zijn bekend.

- Op de vraag over de rivierkreeftenmotie antwoordt zij dat dit een motie is vanuit de Tweede kamer waar de provincie niet onmiddellijk iets mee kan. In de motie wordt een andere richting beschreven dan de minister hanteerde. GS zijn benieuwd wat het Rijk met deze motie gaat doen en hoopt dat in het kader hiervan de samenwerking met het IPO en de Unie van Waterschappen verbetert. Met name de waterschappen hebben te maken met de rivierkreeften en de gevolgen daarvan. Het gesprek daarover tussen het Rijk en de waterschappen liep moeizaam en GS hoopt dat de motie aan verbetering gaat bijdragen. GS wachten dit af. De spreker is bereid te kijken wat de provincie hiermee kan omdat dit een toenemend probleem is.
- Op de vraag over de fondsenwerving van Groen groeit Mee legt zij uit dat drie sporen verder worden doorontwikkeld: Via het UPLG hoopt de provincie allereerst uit het transitiefonds geld te krijgen om Groen groeit Mee in het landelijk gebied meer vorm te geven. De provincie wil ook naar de EU gaan (zij ziet hiervoor als gedeputeerde Europa een opdracht) om te bekijken welke fondsen daar beschikbaar zijn en wat de weg daarnaartoe is. Ten derde werkt de provincie aan een strategie voor de andere baathebbers en hoe men die mee kan laten financieren. Er ligt nog geen robuust plan maar GS is bezig met de vormgeving.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom constateert dat er veel zorgen zijn over de woningbouw en geeft een korte uitleg:

- De inzet van de provincie is om de dip die eraan lijkt te komen te voorkomen. Er zijn genoeg plannen maar hoe zorgt men dat dit tot realisatie komt? Hiervoor zijn de Woondeals, hierin hebben de corporaties, de gemeenten, provincie en het Rijk afspraken gemaakt over de woningbouwopgave. Aan de zogeheten Versnellingstafels – waarbij ook marktpartijen aan tafel zitten - bespreken we de voortgang en knelpunten en wordt naar oplossingen gezocht. . In Q2 2024 zal hij komen met een overzicht van het instrumentarium dat wordt ingezet, en het nieuwe instrumentarium waar het Rijk over nadenkt, om de woningbouw vlot te trekken.
- Over de flexwoningen legt hij uit dat het loopt maar dat dit te weinig is. Het gaat vaak om specifieke locaties en de provincie wil de discussie over locaties over flexwoningen aan de voorkant meenemen, ook de discussie over locaties die aan de randen van de steden liggen. Er zijn drie experimentlocaties om te leren hoe men hier verder mee kan omgaan. Het bouwen van flexwoningen vlot minder snel omdat het soms een kwestie is van inpassen, netcongestie of discussie over de exploitatie. Een belangrijk punt is dat mensen in de omgeving van flexlocaties soms bezwaar maken. De provincie zet haar kansenmakersteam in om tot versnelling te komen.
- De provincie gaat een werkbijeenkomst organiseren met de bouwpartijen

De heer Adriani herkent veel van hetgeen de gedeputeerde vertelt. Hij vraagt of het niet beter is om zelf zaken in beeld te brengen, en of het voldoende is om te kijken wat gemeenten inbrengen. Kan de provincie hier zelf collectief nog iets mee doen?

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat de gemeenten soms met mooie voorstellen komen over flexwoningen. Daarom is het kansenmakersteam bezig om projecten en locaties los te maken bij gemeenten. De teams zijn er om de gemeenten te ondersteunen omdat zij dit vaak ingewikkeld vinden.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt de beantwoording:

- De ambitie is om zoveel mogelijk binnenstedelijk te doen. Tegelijkertijd wil de provincie 140.000 tot 150.000 woningen bouwen. Daarom moet zij tijdig na gaan denken wanneer het binnenstedelijke uitgeput raakt. Wanneer de provincie over tien jaar ergens iets wil gaan doen en het op tijd klaar wil hebben moet zij er nu nadenken wat een goede passende locatie is. Bij het Provinciaal Programmeren moet men eigenlijk veel verder vooruitkijken zodat men niet op ongewenste locaties komt.
- Met betrekking tot de vergrijzing en huisvesting voor senioren is het belangrijkste dat hier in de De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting een rol voor de provincie komt op het gebied van woonzorgvisie. De wet is nog niet van kracht, maar in de woondeals zijn hier ook afspraken over gemaakt. Momenteel gaat de provincie deze rol zelf invullen en is bezig met een woningbehoefteanalyse, in combinatie met zorg. Hij heeft hier de komende maanden gesprekken over met de wethouders en hij wil in Q1 2024 met een beeld komen, en bekijken welke rol de provincie oppakt.

- De toilettenmotie is voor de commissie BEM.

De heer Adriani denkt dat de provincie per definitie een coördinerende rol heeft over zorgwoningen. Het gaat erom dat er in totaliteit in de provincie Utrecht voldoende zorgwoningen zijn.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat de discussie is hoever de rol van de provincie moet gaan. Sommige grote gemeenten hebben heel veel aanvraag voor huisvesting en vinden dat zij te veel op hun bord krijgen. Zij willen dat andere gemeenten zich ook verantwoordelijk voelen voor de huisvesting van de verschillende doelgroepen. Wanneer men hier meer sturing aan wil geven moet men de instrumenten hebben. Er zijn gemeenten die willen dat de provincie hier meer regie op gaat voeren.

De heer Adriani herkent dit, maar merkt op dat gericht bouwen voor ouderen een verhuisketen tot gevolg heeft waarmee men andere doelgroepen een plek kan geven.

De voorzitter sluit de eerste termijn en constateert dat behoefte aan is aan een tweede termijn.

Mevrouw Van Elteren meldt dat de heer Van den Dikkenberg uitdaagde om iets te zeggen over de vragen bij punt 11. De vraag kwam bij GroenLinks vooral binnen vanuit de natuurinclusieve hoek. De inzet van de provincie op natuurintensieve kringlooplandbouw lijkt een mooi punt om mee te beginnen, maar GroenLinks wil eerst de toegezegde inventarisatie afwachten. Daarnaast wil zij terugkomen op het voorstel van een Meerjaren Investeringsplan Natuur waarvan GroenLinks gecharmeerd is. Dit is al eerder ter sprake gebracht en zij vraagt of een Meerjaren Investeringsplan Natuur en het UPLG elkaar bijten. Kan het niet naast elkaar bestaan of elkaar versterken?

De heer Westerlaken geeft aan dat het hem verbaasde wat GroenLinks stelde bij het memo over de VAB omdat het in zijn geheel niet gaat over de ontwikkelingen rondom natuurinclusieve landbouw voor jonge boeren. Het gaat echt om wat men moet doen met vrijkomende agrarische bebouwing. Hij was in verwarring of GroenLinks goed begrijpt waar dit over gaat. Hij snapt de opmerkingen van de heer Van den Dikkenberg, maar het ontging hem even.

De voorzitter antwoordt dat men hierbij stil zal staan bij het desbetreffende agendapunt.

De heer De Jong merkt op dat Volt een vraag had gesteld over de integratie van klimaatadaptatie in het meerjarenonderhoudsprogramma. In de beantwoording op de schriftelijke vragen werd gesteld dat er suggesties voor mogelijke klimaatadaptatieve maatregelen per asset zijn opgenomen en dat ander wordt bepaald welke passende maatregelen worden toegepast. Hij vraagt wanneer men een compleet plaatje heeft en of GS op dit moment voldoende comfort heeft over de wijze waarop de klimaatadaptatie is geïntegreerd in het huidige MIP. Daarnaast is de vraag over de Agenda Vitaal Platteland nog niet beantwoord. Dit ging over € 11 miljoen raamkrediet waarvan € 7,5 miljoen is voor de opkoop van agrarische bedrijven. Omdat dit per bedrijf € 3,5 miljoen is gaat het om twee bedrijven en hij vraagt of deze bedrijven al zijn gevonden en of hier contact mee is, en scheidt men hiermee geen precedent voor mogelijke toekomstige opkoop/uitkoop. Tot slot gaf de gedeputeerde een helder antwoord over het UPLG. Hij snapt de complexiteit maar heeft tegelijkertijd de behoefte om in een memo een soort overzicht te zien waar de gelden vandaan komen. Hij vindt het momenteel heel lastig dit scherp te krijgen. Spreker is blij dat er een plan is en dat er vanuit andere hoeken geld is, maar wil graag een helder overzicht krijgen.

De heer Schadelee wil doorvragen op het exotenbeheer. De conclusie is zijns inziens dat dit de komende tijd de volle inzet vraagt maar dit punt komt er karig vanaf in de begroting. Hij vraagt of bij het begrotingsaddendum meer ruimte komt voor dit onderwerp, of moet men er op een andere manier voor zorgen dat er voor 2024 het benodigde budget is om de invasieve exoten op een goede manier aan te pakken.

De heer Verleun heeft een aantal opmerkingen:

- Hij geeft aan dat er een discussie is geweest rondom de versnelling van de natuurrealisatie en hij meldt dat de BBB de inbreng van de SGP rondom instrument 5a en 5b van harte ondersteunt en grote kansen ziet rondom meervoudig ruimtegebruik om de in dit dossier gestelde doelen te halen.

- Hij benadrukt de woorden van de heer Schaddelee rondom de exoten. Gedeputeerde Sterk zei dat met name de waterschappen last hebben van de gevolgen van de rivierkreeft maar hij is het hier niet mee eens. Deze zomer had hij een bijeenkomst van de heren Obberg en Russink vanuit Wageningen die in Zegveld een proef hebben gedaan waaruit blijkt dat de rivierkreeft onder de 0,6 kreeften per m2 geen schade brengen, en boven de 2,5 kreeften per m2 aanzienlijke schade brengen aan de waterkwaliteit. Er is uitvoerig gesproken over de KRW die de provincie moet halen, en in Zegveld is de kreeftenpopulatie geteld door Wageningen. Het aantal zit tussen de 2,5 en 70 kreeften per m2. Schade aan de waterkwaliteit heeft men al boven de 2,5 kreeften, en daarnaast is er, na interruptie van de kreeften, 71% afname geweest van de macrofauna. 83% van de amfibieën en 80% van de vogels. Het is kort door de bocht om te zeggen dat het probleem alleen ligt bij de waterschappen, want er zijn grote raakvlakken met de doelen die de provincie heeft gesteld, dus de provincie moet hier harder op ageren.
- Over de woningbouw wil hij anticiperen op wat er gezegd is rondom de woningbouwplannen. BBB omarmt ieder nieuw idee rondom de woningbouwplannen maar op het feit dat er soms bezwaar wordt gemaakt denkt de spreker dat het in de toekomst aandacht behoeft om eerst echt goed te kijken hoeveel weerstand men vanuit de omgeving verwacht. Hiervoor hoeft men alleen af te wachten en te kijken naar de hoeveelheid bezwaarschriften.

De heer Van Dieren vindt het fijn om te horen dat het lastig is om windmolens en zonnepanelen in de weidevogelkerngebieden te plaatsen. Hij snapt de wens voor flexibiliteit vanwege het ruimtetekort. UtrechtNu! overweegt een motie om dit uit te sluiten want wanneer men in de weidegebieden dingen stuk maakt komt het niet meer terug. Het gaat om een gebied dat alleen in Nederland te vinden is. Hij snapt het antwoord dat het dierenwelzijn een gemeentelijke taak is, maar er is hem ook verteld dat de provincie een toezichthouder is op gemeenten. Wanneer geconstateerd wordt dat het gemeenten niet lukt om te handhaven gaat de provincie dan als toezichthouder met hen in gesprek?

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerden.

Gedeputeerde Van Essen beantwoordt de vraag over de weidevogelkerngebieden in relatie tot energieopwek. De Omgevingsverordening zegt hier het een en ander over. De weidevogelstand mag niet verslechteren als de provincie ontwikkelingen toestaat. Dit is een hele zware eis die is opgenomen in de Omgevingsverordening. De kwaliteit van weidevogelkerngebieden verschilt enorm. Soms komen hier gebieden bij en soms blijken gebieden minder geschikt. De Omgevingsverordening biedt ruimte voor het geval een geschikt gebied op termijn kan worden toegevoegd of wanneer een gebied minder geschikt lijkt. Onder de streep blijft de eis dat de weidevogelstand niet mag verslechteren door dit soort ontwikkelingen. In de praktijk betekent dit dat energieopwek in deze gebieden buitengewoon uitdagend zal zijn. Het betreft een optie die de provincie wil aanbieden, maar tot nu toe is dit nog niet voorgekomen.

Gedeputeerde Bakker legt uit dat de klimaatadaptatieopgave in veel sectoren zit. Er is voldoende comfort en er worden mooie stappen gezet tussen mobiliteit en klimaatadaptatie. Deze onderwerpen zijn tijdens de informatieavond besproken. Er worden op dit moment door een externe partij analyses uitgevoerd wat er meer nodig is. Dit wordt iedere keer verwerkt in het meerjarenonderhoudsprogramma.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt een aantal vragen:

- Met betrekking tot het meerjareninvesteringsplan, en de argumenten om hier gereserveerd over te zijn, legt zij uit dat een los investeringsplan op natuur niet handig is wanneer men tussendoor niet bezig is met gebiedsprocessen en gezamenlijk afspraken probeert te maken. Het moet worden geïntegreerd in de andere vraagstukken die er liggen. Er is een planning rondom natuurrealisatie waarbij men bemerkt hoe ingewikkeld het is om dit te halen. Daarnaast wordt gewerkt op basis van vrijwilligheid en dit is de basis van de gebiedsprocessen. De kaders voor beheer zijn wel vastgelegd want dit zijn de natuursubsidies en de subsidies voor de ANLb die altijd voor een periode van zes jaar worden gegeven. Deze investeringsopgave is bekend. Zij vraagt zich af welk beeld GroenLinks en SGP hierbij hebben en adviseert hen dit gesprek eerst samen te voeren.
- Het bedrag dat is opgenomen voor aankoop van boerderijen is een inschatting. De provincie koopt aan op basis van taxaties en niet op basis van standaardbedragen. De provincie moet zich houden aan de bedragen die geboden worden omdat niet aan staatssteun gedaan mag worden.

- Om een beeld te geven waar het geld voor de uitvoering van de transitie van het landelijk gebied vandaan komt legt zij uit dat GS bezig is met plan-B om te kijken wat de provincie heeft en hoe zij dit erin kan zetten. Zodra dit helder is zal zij dit op korte termijn sturen zodat PS kan zien welk geld de provincie heeft en waar zij dit kan inzetten.

De heer De Jong begrijpt dat het bedrag een inschatting is en vraagt of de gedeputeerde vreest voor het scheppen van een precedent. Het gaat over het uitkopen en opkopen van boerenbedrijven wat in de toekomst vaker en veelvuldiger zal moeten plaatsvinden. Hier worden nu bedragen tegenover gesteld die een voorbeeld kunnen zijn in de toekomst.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat GS vaker inschattingen maakt van bedragen die de provincie mogelijk kwijt is. Men weet het in dit geval nooit zeker omdat men afhankelijk is van de taxatie en marktwerking. Er kan momenteel geen bedrag worden gegeven voor de opkoop van een boerderij omdat de provincie aan de taxatie is gehouden. Wanneer de provincie een vast bedrag zou bieden zou zij met Staatssteun bezig zijn en dit mag niet. De provincie probeert daarom marktconform en op basis van taxaties boerderijen op te kopen. Er moet wel een inschatting worden gemaakt van het bedrag in de begroting zodat er geld is op het moment dat dit zich aandient.

De heer Hart vraagt of de gedeputeerde een indicatie kan geven wanneer Plan-B naar PS komt.

Gedeputeerde Sterk weet dit niet, maar meldt dat dit zo snel mogelijk zal zijn, vermoedelijk eind dit jaar of begin volgend jaar. Zij zegt dit toe Plan B binnen deze termijn te sturen, of een indicatie te sturen van de middelen wanneer plan-B nog niet compleet is.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording van de vragen:

- De vraag over de exoten valt in twee blokken uiteen. Ten eerste de Amerikaanse rivierkreeft: Zij herkent de zorgen die de BBB hierover uitsprekt, maar de bestrijding ligt bij het Rijk en niet bij de provincie. De provincie staat voor bepaalde exoten aan de lat en heeft hiervoor een budget opgenomen van ruim € 1 miljoen. Zij hoort van de waterschappen dat zij vinden dat zij onvoldoende geld en middelen krijgen om de bestrijding goed ter hand te nemen. De provincie doet op dit moment een pilot in de Molenpolder om te kijken wat mogelijk is omdat de rivierkreeft ook consequenties heeft voor de ecologie buiten de sloot. Op dit moment mogen alleen professionele vissers de rivierkreeften vangen. Zij biedt aan om volgend jaar een infosessie te plannen om in te zoomen wat de provincie op dit moment doet.

De heer Schaddelee vraagt om PS via een memo te informeren wanneer het gesprek met de koepels, de waterschappen en het Rijk een stap verder is. Dit is een goed natuurlijk moment om te kijken of er behoefte is aan een verdiepende infosessie, of om te bepalen dat dit ergens anders wordt opgepakt.

Gedeputeerde Sterk vindt dit een goede suggestie.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording van de vragen:

- De provincie heeft geen toezichhoudende taak op het dierenwelzijn. Zij heeft alleen een toezichhoudende taak op bepaalde soorten en de Wet Natuurbescherming die vooral gaat over wilde dieren.

Gedeputeerde Bakker meldt dat zijn eerdere toezegging over een aanvullend stuk ging over de KRW en niet over drinkwater.

De voorzitter peilt hoe de programmabegroting naar de Statenvergadering mag. In de FAC en de commissie M&M is aangegeven dat dit een normaal debat behoeft. De commissie RGW kiest eveneens voor een normaal debat.

10. SB Opvolging motie Behoud Landgoed Oude Tempel

De voorzitter meldt dat dit is opgewaardeerd door zeven partijen: VVD, PvdA, UtrechtNu! PvdD, Volt, BBB en 50PLUS.

De heer Westerlaken vraagt wanneer dit punt is opgewaardeerd en hoe vaak dit nog gaat gebeuren.

De voorzitter antwoordt dat het onderwerp eerder is geagendeerd. Hoe vaak dit nog gaat gebeuren is aan de commissie en zal in de bespreking worden meegenomen. Tijdens de vorige commissievergadering is uitgebreid over de Statenbrief gesproken en daarom zal zij erop toezien dat vandaag niet dezelfde vragen worden gesteld of hetzelfde gesprek wordt gevoerd. Zij heeft dit aangegeven in de voorzittersmail. De Statenbrief wordt in één termijn behandeld. Zij wijst erop dat het presidium recent de regels heeft herbevestigd ten aanzien van opwaardeerverzoeken. Alleen de opwaarderende fracties krijgen kort het woord, waarna beantwoording door GS volgt. Daarna wordt dit punt gesloten. Zij geeft het woord aan de eerste opwaarderende fractie met de vraag of zij een toelichting kunnen geven op hun motivering die men kan lezen in het SIS. Voordat zij de opwaarderende fracties het woord geeft merkt zij op dat de motiveringen bij de opwaarderings bij sommige partijen wel heel summier waren en zij verzoekt om dit de volgende keer iets meer body te geven.

De heer Peer meldt dat de VVD dit onderwerp heeft opgewaardeerd omdat hij niet het risico wilde lopen hier niet het woord over te kunnen voeren. In de vorige commissievergadering ontstond een principiële discussie over hoe ver men als Staten gaat. De VVD is van mening dat de noodzaak tot verdere voortgang van deze woningbouwlocatie aangetoond is, en dat de consequenties voor het niet doorgaan zwaarwegend zijn, zowel financieel als op het gebied van woningen. Er liggen een aantal verdragende voorstellen en vragen en hij vraagt of de gedeputeerde dit ook als vertraging ziet en wil uitspreken dat PS met gezwinde spoed achter de woningbouwplannen bij de Oude Tempel moet staan.

De heer Adriani heeft bij de vorige commissievergadering hetzelfde betoog gehouden als de VVD en sluit zich hierbij aan. Er is een brief ontvangen van de POS, een lokale partij in Soesterberg, die een groot aantal mogelijke woningbouwlocaties aanlevert, kennelijk met steun van de lokale partijen. Komen deze locaties ook in het Provinciaal Programma Wonen en Werken, zodat de provincie dichterbij de 10.000 woningen per jaar komt? Verder vraagt hij hoe het staat met de verkenning om toch nog wat te doen aan de betaalbaarheid van de woningen op de Oude Tempel.

De heer Van Dieren geeft aan dat UtrechtNu! eveneens heeft opgewaardeerd om mee te kunnen praten. Bij een opwaardering kan een politieke discussie ontstaan, vandaar de summere body van de opwaardering. UtrechtNu! heeft de PvdD altijd gesteund in hun intentie om de Oude Tempel te willen behouden. Er zijn een aantal nieuwe locaties genoemd en het gaat erom of deze equivalent zijn aan de locatie op de Oude Tempel. Wanneer dit zo is valt er wat te kiezen. Zo niet dan denkt hij dat beter is dat de PvdD ervoor kiest om als provincie het woord te breken, de financiële klap te vangen, en te komen met een voorstel hoe deze klap te vangen.

Mevrouw Batteau merkt op dat duidelijk is waarom de PvdD dit punt heeft opgewaardeerd. De PvdD constateert dat de motie onvoldoende tot uitvoering is gebracht. Het punt dat door UtrechtNu! wordt ingebracht is precies wat de PvdD wil aanvoeren want de partij wil dit kunnen beoordelen. De motie vraagt klip en klaar om andere locaties in beeld te brengen voor woningbouw, met opbrengsten die als alternatief kunnen dienen voor het verwoesten van 16 hectare bos en het bouwen van 300 villa's. Dat betekent het aanwijzen van verschillende opties met een heldere financiële onderbouwing, met per locatie de plussen en minnen, de kansen en nadelen als het gaat om draagvlak, inzetten van de natuur et cetera. Dat is tot nu toe niet gebeurd. In de beantwoording van de technische vragen worden zeer algemene argumenten aangedragen. De grond zou in bezit moeten zijn van de provincie, er zou niet buiten Zeist of Soest gekeken kunnen worden vanwege de woonopgave, gebieden zouden buiten de rode contouren vallen et cetera. Dit is niet wat is meegegeven in de motie. Het klopt bovendien niet dat alles buiten de rode contouren valt. De PvdD heeft gevraagd waarom de grond ineens in het bezit moet zijn van de provincie, aangezien de Oude Tempel dit ook niet is. Bovendien is het argument dat de Oude Tempel nodig zou zijn voor het behoud van de leefbaarheid van Soesterberg ook een gelegenheidsargument. Soest en Soesterberg voldoen ruimschoots aan de woningbouwopgave in de provincie. Er worden 1.500 woningen gebouwd in Soesterberg en het aangrenzende Huis ter Heide. Deze gemeenschappen vindt de PvdD een onvoldoende antwoord. Het is belangrijk op te merken dat PS door de Gedeputeerde Staten niet in de gelegenheid wordt gesteld een eigen oordeel te vormen over deze locaties, omdat deze door GS worden gevormd. Men kan zich afvragen waarom GS dit niet in beeld wil brengen zoals gevraagd, zodat PS op basis van locatiespecifieke informatie een eigen gewogen oordeel kan vormen.

De heer Van Dieren hoort dat de Statenleden geen eigen oordeel hebben kunnen vormen. Dit verwacht hem want hij had het idee dat dit project onderdeel was van een groter traject waarover lang geleden door de Staten een oordeel is gevormd.

Mevrouw Batteau antwoordt dat men te maken heeft met een motie die is aangenomen, waarin gevraagd werd om grondig te zoeken naar alternatieve locaties. Het gaat niet om het voortraject, maar dat er democratisch is besloten dat in Soest en daaromheen gezocht wordt naar andere mogelijkheden voor locaties. Dat onderzoek is niet gebeurd. De PvdD vraagt GS om alle specifieke locaties met onderliggende argumentatie en financiële onderbouwing voor te leggen. De PvdD vraagt om de uitvoering van deze motie, en niet om een herbeoordeling van wat er in het voortraject is gebeurd.

De heer Van Dieren geeft aan dat mevrouw Batteau het in de inleiding had over vernietiging van grote hoeveelheden bos. Hij is echter van mening dat juist deze woningbouwlocatie een voorbeeld is waar wonen mede ingezet wordt als groencompensatie. Deze locatie is een voorbeeld waar groen erop vooruitgaat, ondanks de ontwikkeling van woningbouw.

Mevrouw Batteau is het hier niet mee eens. Het gaat erom dat hier een ecologisch bos met alle bomen in zijn structuur volledig vernietigd wordt. Dit krijgt men niet terug.

Mevrouw De Widt merkt op dat men in herhalingen vervalt omdat de Raad van State hier al een uitspraak over heeft gedaan.

De voorzitter beaamt dit en geeft mevrouw Batteau de gelegenheid om nog een korte zin te toe voegen.

Mevrouw Batteau voegt toe dat de provincie de natuurdoelen niet realiseert. Er is veel geld voor NNN en groene contouren en op dit moment ligt er een kans om een bos van 16 hectare te behouden met woningbouw ergens anders.

De voorzitter geeft het woord aan de volgende opwaarderende partij.

De heer De Jong constateert dat rond de Oude Tempel veel emoties zijn. Er is een motie ingediend en met meerderheid van stemmen aangenomen. Deze motie is volgens de gedeputeerde uitgevoerd, en de Staten heeft het recht om te kijken of zij dit voldoende vinden. Volt is blij met de aandacht die dit heeft gekregen, maar ook verrast door de lijst van POS. De opwaardering zit voor Volt in het feit waarom deze lijst niet is meegenomen. Wat waren de overwegingen om al deze locaties niet in beschouwing te nemen tijdens de uitvoering van de motie?

De heer Verleun meldt dat de BBB in de vorige vergadering heeft aangegeven wat zij van het dossier vinden. De BBB is heel benieuwd hoe GS zal reageren op de argumenten die door mevrouw Batteau zijn aangevoerd. De BBB vindt dat de motie heel summier is afgehandeld.

De voorzitter geeft aan dat de motie de vorige vergadering is afgehandeld, maar zij zal de gedeputeerde vragen specifiek te beantwoorden wat er nieuw wordt gevraagd.

Mevrouw Hoek meldt dat 50PLUS zich aansluit bij het betoog van mevrouw Batteau. 50PLUS vindt dat dit bouwplan de woningnood niet oplost. Miljonairs hebben genoeg geld om een duurdere woning elders te kopen, maar de honderdduizenden inwoners die in de sociale sector en sociale koop vallen niet. De bouw van woningen hoeft niet op de Oude Tempel. De Soesterduinen zijn een grote zandvlakte en het is aangetoond dat men zandvlaktes heel vruchtbaar kan maken. Dit bouwplan zou daar ontwikkeld kunnen worden met de boompjes die de miljonairs willen. Er zijn een aantal plaatsen aangegeven waar dit project mogelijk gerealiseerd kan worden met dezelfde allure die de miljonairs willen. Daarnaast wordt al tegemoetgekomen aan het bouwen van duurdere woningen bij Vliegbasis Soesterberg. Men schreeuwt om betaalbare woningen, laat de provincie zich daarop richten zodat zij iets kan doen aan de ontzettende woningnood in deze categorie. 50PLUS is niet van de PvdD maar wel voor de dieren. Het gaat bij de Oude Tempel om 21 verschillende diersoorten, waaronder beschermde dieren, waarvan de leefomgeving vernietigd wordt.

De heer Peer merkt op dat de VVD achter het pleidooi staat van de PvdA en blijft kijken naar mogelijkheden voor betaalbare bouw. De bouw van vrijesectorwoningen is echter ook een middel om de woningnood te bestrijden, omdat deze mensen doorstroming veroorzaken wanneer zij wegtrekken uit een betaalbare woning. Dit kan dus wel degelijk een deel van de oplossing zijn.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom vindt de eerste vraag die de heer Peer stelde de meest wezenlijke: Zijn de aangedragen locaties equivalent aan de locatie Oude Tempel. Het antwoordt van het college is dat deze locaties niet equivalent zijn. GS heeft bij de beantwoording van de motie alle locaties bekeken. Het gaat erom of de aangedragen locaties bos en natuur schaden, en of ze opbrengspotentie hebben. Hij is blij met elke locatie die in deze provincie wordt aangedragen en GS zal dit van harte meenemen in het programmeren van wonen en werken, want er zijn veel woningen nodig. Bij alle aangedragen locaties ontbreekt volgens de spreker echter één ding: Het zijn locaties van derden. Een kenmerk hiervan is . Ten eerste is er alleen kostenverhaal voor de gemeente over bestemmingsplan, vergunningen en cetera mogelijk. Daarnaast is het zo dat als er opbrengsten zijn bij een locatie van derden door de woningbouw, de winst in de zakken van de derden verdwijnt en niet naar de gemeente of de provincie gaat. Het prijskaartje dat is uitgelegd in de motie van tenminste € 18 miljoen hangt er dan nog gewoon aan.

Mevrouw Batteau adviseert op te passen met het vermelden van het bedrag van € 18 miljoen omdat dit precies de onderbouwing is van de miljoenen die steeds genoemd worden. Zij adviseert hier goed naar te kijken. Strikt genomen heeft men alleen te maken met de grondkosten en de projectkosten tot nu toe. Wanneer men de € 18 miljoen gebruikt als compleet bedrag dan geeft dit een verkeerd beeld van wat de opbrengsten moeten zijn.

Gedeputeerde Van Muilekom is het hier niet mee eens en geeft aan dat € 18 miljoen het bedrag is dat betaald is voor de grond en alle plankosten. Een alternatieve locatie is van harte welkom, maar wanneer een locatie van derden is, en er wordt ontwikkeld en winst gemaakt, dan gaat deze winst niet naar de overheid maar naar de eigenaar van de grond. Alle aangedragen locaties zijn op deze manier beoordeeld.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt als tweede punt dat er nieuwe locaties zijn, maar geeft aan dat men in een fase zit waarin de gemeente Soest met de corporaties en ontwikkelende partijen in gesprek is. Er komt een Omgevingsvergunning en de start van de bouw kan binnen anderhalf jaar plaatsvinden. Er is een groot woningtekort in de provincie. Stel dat men naar nieuwe locaties zou gaan kijken dan is men tien jaar verder voordat men weer op dit punt aanbeld is. Dit is een onderliggende motivatie. GS heeft alle suggesties beoordeeld en wil doorgaan.

Mevrouw Batteau heeft een aantal vragen:

- Het tbs-terrein dat in de lijst genoemd wordt zou een mooi alternatief kunnen zijn Er is een grote advertentie verschenen voor ontwikkelaars die zich afvragen waarom er hier nog steeds geen woningbouw plaatsvindt. Deze locatie wordt niet behandeld in de Statenbrief.
- De provincie doet heel optimistisch of men binnen anderhalf jaar aan het bouwen is. Dit is zeer de vraag. De provincie heeft te maken met een Wnb-vergunning die waarschijnlijk niet geldig is voor hetgeen men wil doen, namelijk het weghalen van de dassen en het opnieuw uitzetten. Een lokale partij heeft bezwaar aangetekend tegen de wijziging in deze vergunning. Bovendien is er een voorlopige herziening aangevraagd bij de rechter. Dit gaat enorm veel vertraging opleveren. De provincie zou juist op tijd van spoor moeten wisselen om te kunnen versnellen.
- Een zaak rond het bos van Oude Tempel is in behandeling genomen door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, wat nogal beschamend is omdat Utrecht als eerste provincie in Europa moet gaan uitleggen waarom zij een ecologisch waardevol bos gaat kappen en de leefomgeving van omwonenden gaat schaden. Zij adviseert niet optimistisch te zijn over de snelheid waarmee de provincie dit denkt af te handelen. Het duurt al jaren, en om deze woningbouw te realiseren kan men beter van spoor wisselen.
- Zij vraagt hoe het zit met de termijnen in de vergunning.

Gedeputeerde Van Muilekom benadrukt dat GS de aangedragen locaties serieus heeft bekeken op de gevraagde criteria. De woningbouw gaat niet overal voortvarend omdat men op alle locaties tegen zaken aanloopt. Bij elke locatie zal men moeten kijken hoe men tot realisatie kan komen want de woningen zijn hard nodig.

De heer Schadelee vraagt of de motie als afgedaan wordt beschouwd.

De voorzitter stelt dat dit iets is voor de Statenvergadering.

De heer Westerlaken antwoordt dat de commissie dit ook kan besluiten.

De heer Adriani sluit zich hierbij aan.

De heer Peer geeft aan dat het college een ingediende motie afhandelt. Wanneer een Statenfractie hier ontevreden over is kan hij een nieuwe motie indienen, waarschijnlijk in strengere bewoordingen.

De voorzitter antwoordt dat daarom haar voorstel is om hiermee terug te gaan naar de Statenvergadering.

De heer De Jong merkt op dat het aan de indieners is om dit te besluiten. Wanneer zij niet content zijn kunnen zij hier in de Statenvergadering met een motie of anderszins gevolg aan geven.

Mevrouw Batteau sluit zich hierbij aan.

Er volgt een lunchpauze van 45 minuten.

11. SB Ontwerp VAB-aanpak 2024-2026

De voorzitter legt uit dat de VAB staat voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing. De Statenbrief stelt dat door de uitvoering van het Utrechts Programma landelijk Gebied (PLG), de landelijke stimulering van bedrijfsbeëindiging en de vergrijsing onder agrarische ondernemers de komende jaren sneller en meer agrarische bebouwing vrijkomt dan tot nu toe. In het ontwerp VAB-aanpak 2023/2027 lichtte GS toe welke mogelijkheden zij zien om het beleid voor deze agrarische bebouwing te actualiseren, en naar meer ruimte voor woningen en sociale en economische functies te zoeken zonder daarbij afbreuk te doen aan en goede ruimtelijke kwaliteit. De Statenbrief staat ter bespreking op de agenda omdat het college graag de mening van PS hoort over de aanpak, alvorens een besluit te nemen. De Statenbrief is opgewaardeerd door het college en alle fracties die dit willen kunnen het woord krijgen om politieke vragen en aandachtspunten aan het college en de rest van de commissie kenbaar te maken. Omdat het een Statenbrief betreft wordt één termijn gehanteerd. Zij gaat de fracties af in volgorde van grootte.

Mevrouw Ghijssels meldt dat de BBB met veel interesse de stukken heeft gelezen. De BBB onderschrijft het idee dat er meer ruimte moet komen voor alternatieve functies, zoals woningen. Er zijn echter een paar kanttekeningen:

- Versoepeling en stimulering van de VAB mag nimmer leiden tot problemen voor de naastgelegen actieve agrariër. Om die reden zal er tegelijkertijd toegewerkt moeten worden naar een versoepeling van de milieueisen ten aanzien van wonen in het buitengebied. Dit heeft de BBB in het Algemene Beleidsplan staan.
- De BB vraagt ruimte te laten voor initiatieven van de erfeigenaar. Hoe meer rigide alles wordt vastgelegd, hoe minder de ondernemer of de toekomstige eigenaren zelf ideeën kunnen ontplooiën. Zij vraagt voldoende ruimte en vertrouwen te geven aan ondernemer en burger.
- De BBB maakt zich zorgen over het idee om slopen en bouwen te ontkoppelen. Wie bepaalt dit en op grond waarvan? Ontstaat hierdoor niet het risico dat de eigenaar zijn grip op de eigen positie verliest?
- Waarom spitst het nieuw te vormen beleid zich alleen toe op stoppende boeren en waarom wordt en eventuele sloopregistratie alleen beschikbaar gesteld voor stoppende boeren? Waarom niet een algehele versoepeling van de Ruimte-voor-Ruimte regeling? Is het niet zo dat er een steeds nijpender tekort is aan woningen en op deze manier zou men hier op een charmante manier invulling aan kunnen geven.
- De BBB kijkt uit naar een volgende update ten aanzien van dit onderwerp.

Mevrouw Van Elteren geeft een compliment omdat drie duurzame agrariërs onderscheiden zijn met een Waarde-Ring. Zij heeft een aantal opmerkingen en vragen:

- GroenLinks heeft vragen gesteld over de inzet van jonge duurzame boeren en had technische vragen over het beleid en kansen voor jonge starters. Er zijn veel mensen die graag natuurinclusieve kringlooplandbouw willen gaan bedrijven maar geen agrarisch bedrijf kunnen overkopen. GroenLinks is blij met de toezegging om te gaan inventariseren hoe andere provincies omgaan met die vraag en de mogelijkheden om dit te faciliteren. Zij vraagt wanneer de inventarisatie van kansen en mogelijkheden kan worden verwacht. Zij kent voorbeelden waarbij een deel van een boerderij en de leegstaande stallen worden verhuurd aan natuurinclusieve initiatieven van jonge boeren. De vragen van GroenLinks sluiten hierbij aan, waarbij men ook kijkt naar duurzame herbestemming, keuzes over de toekomst van bedrijven en wat het perspectief is na beëindiging van het agrarische bedrijf.
- Ziet de gedeputeerde kansen om de aanpak te gebruiken als aanjager voor natuurrealisatie? GroenLinks beseft dat het gaat om gemeentelijk beleid en bebouwing, en niet om agrarische grond. Aan de andere kant zou het jammer zijn dat op plekken waar de provincie Utrecht kans ziet om waardevolle natuurverbindingen te realiseren gemeentepannen dit mogelijk in de weg staan. Is dit iets wat kan voorkomen? Kan de provincie hier iets in betekenen door bijvoorbeeld deze waardevolle schakels tussen natuurgebieden in kaart te brengen en dit bij gemeenten naar voren te brengen?
- In dezelfde lijn vraagt GroenLinks zich af of er voldoende aandacht is voor de Wet Natuurbescherming omdat zich in oude stallen regelmatig vogels, vleermuizen en andere dieren huisvesten, en hier bij de sloop rekening mee moet worden gehouden.

Mevrouw Van Gilse meldt dat de VVD al jaren aandacht vraagt voor vrijkomende agrarische bebouwing en zij vindt de VAB-aanpak een goede ontwikkeling. Het lijkt alsof dit vanuit het Rijk is ingegeven terwijl de Staten hier al heel lang om vragen. Er zijn een aantal goede punten zoals meer gemeentelijke autonomie en meer ruimte voor nevenfuncties en andere hoofdfuncties. Zij heeft echter een aantal aandachtspunten:

- Er is gekeken naar beleid in andere provincies, maar hier zitten niet veel stedelijke provincies in. Zij vindt het fijn om hiermee ook vergelijking te hebben omdat daar kenmerken van de provincie Utrecht in terug kunnen komen.
- Wat in het beleid van bijna alle provincies terugkomt is dat zij meer inzetten op een groter aanbod van coaching. In Utrecht wordt juist gezegd dat het aanbod van de plattelandscoach niet voorziet in de volledige begeleiding en advisering tot een uitvoeringsgereed plan. Zij is bang dat dit ertoe kan leiden dat initiatiefnemers niet doorzetten. Zij vraagt hoe de gedeputeerde dit ziet en waarom niet wordt ingezet op een betere aansluiting van de coaching en het advies.
- Zij sluit zich aan bij de uitspraak van de BBB dat het beleid een stimulans zou zijn voor alle vrijkomende agrarische bebouwing en niet alleen voor stoppers.
- Zij constateert dat van het beleid veel valt en staat bij gemeenten. Er zijn slechts 5 gemeenten geraadpleegd voor dit plan. Hoe gaat de gedeputeerde zorgen dat alle 26 gemeenten worden aangehaakt en aan het werk gaan op dit punt? De gemeente wordt aangewezen als het geschikte loket maar zij moeten dat wel echt gaan doen en hier achterstaan.
- Er wordt gesproken over het beperken van de Ruimte-voor-Ruimte regeling, maar tegelijkertijd wordt gezegd dat bedrijfsbeëindiging een sloop in de weg kan staan. Dit lijkt haar zeer onwenselijk. In welke mate is de gedeputeerde van plan om de Ruimte-voor-Ruimte regeling daadwerkelijk in te perken? Het lijkt haar belangrijk aan te moedigen zoveel mogelijk woningen te bouwen, maar aan de andere kant niet de keuzevrijheid en de Ruimte-voor-Ruimte regeling in te perken.
- Zij had graag meer uitleg over mogelijk nevenfuncties en hoofdfuncties willen zien. Dit is nu nog heel vrijblijvend.
- Wie is de doelgroep van het document? Is het intern of ook naar gemeenten en initiatiefnemers. In het laatste geval moet het wat meer activerende handvatten bieden.

De heer Overkleef complimenteert GS voor de leesbaarheid van de notitie. D66 denkt dat er veel goeds in het stuk staat en is blij om te lezen dat GS vrijkomende agrarische bebouwing niet beschouwt als een hoofdpijndossier voor betrokkenen. Voor alle betrokken ligt er een mooie kans: voor betrokken boeren, betaalbare woningen en een toekomstbestendig landelijk gebied. D66 leest dat de implementatie van de voorgestelde instrumenten zonder uitzondering veel tijd en capaciteit vergt. Tijd als het gaat om de aanpassing van

beleidsregels en capaciteit als het gaat om de snelkookpan op VAB-terrein. Er zijn genoeg plannen maar het lijkt alsof zij niet meteen kunnen worden uitgerold. Hij heeft in dit kader een aantal vragen:

- Het stuk stelt dat het gemeenten ontbreekt aan de capaciteit om het vereiste maatwerk te leveren en dat de provincie daarbij kan ondersteunen. Heeft de provincie deze capaciteit wel of is daar zicht op?
- In de beantwoording van de technische vragen van de PvdA over de tijd die het kost om beleidsregels aan te passen wordt gesteld dat dit inherent is aan de wijzigingscyclus die PS in 2021 hebben vastgesteld. Bovendien is er geen tijd meer om een en ander mee te nemen in de lopende wijzigingen. Dit voelt onbevredigend. Kan het college hier iets meer over zeggen?
- Zijn er, afgezien van alle mooie plannen in het stuk zijn er, ook quick wins die men nu al kan inzetten?
- Er wordt gesproken over een sloopbank waarin aanbod van- en vraag naar sloopmeters bij elkaar zouden kunnen komen. Zou de provincie hierover de regie kunnen voeren, en zou het college verder kunnen uitwijden over de voor- en nadelen hiervan?

De heer Draaisma sluit zich aan bij voorgaande opmerkingen, met name die van D66. De provincie moet kijken naar de aanpassing van de huidige verordening, en kan men hier versnelling in aanbrengen? De vrijkomende agrarische bedrijvenregeling is een goede aanzet. De provincie staat de komende jaren voor een enorme opgave en hij vindt het een prima aanpak om van onderaf te beginnen. De BBB meldde dat men de burens niet mag belasten, maar het CDA gaat uit van het goede in de mens en het overleg met de burens. Mensen hebben zicht op het publieke belang en hij gelooft dat men hier gezamenlijk probeert uit te komen. Het deel over financiering in het stuk vindt hij zwak. Wellicht kan een relatie gelegd worden met de dorpendeals of de gebiedsexploitaties, zodat vrijkomende bebouwing in een kern kan worden gerealiseerd. Hier is zijns inziens nog een slag in te maken. Er stond in de Statenbrief dat hierover veel contact was met de gemeenten maar worden de landbouworganisaties eveneens meegenomen?

De heer Dekker leest in het stuk dat ongebruikte agrarische gebouwen geld kosten omdat zij de neiging hebben in verval te raken en onder druk gebruikt kunnen worden voor ondermijnende activiteiten. Het is daarom goed dat het beleid rondom vrijkomende agrarische bebouwing wordt aangepast. Het concept komt de PvdA echter nogal zoekend over, waarbij ook de voor- en aandelen van eventuele scenario's niet helemaal scherp lijken te zijn. Het is daarom lastig te zeggen welke richting het college op wil gaan met voormalige agrarische bebouwing. Hopelijk kan het college dit meer duiden want de zoekende houding is zonde in een eerste concept. De PvdA wil een aantal punten meegeven:

- De PvdA is blij dat bij de Ruimte-voor-Ruimte regeling het aantal terug te verwachten woningen losgelaten lijkt te worden en dat er meer gekeken wordt naar terug te bouwen vierkante meters en kubieke meters. Dit geeft meer ruimte om niet alleen vrijstaande woningen te bouwen maar ook betaalbare woningen.
- Waarom mag er zo weinig teruggebouwd worden? De beantwoording van het college vindt hij onvoldoende want hij snapt waarom de stallen niet zomaar omgebouwd kunnen worden. Dit was echter de vraag niet. De vraag was waarom er bouwoppervlakte moet verdwijnen nadat er gesloopt is.
- Op sommige plekken kan het goed zijn om minder terug te bouwen vanwege natuur of andere ontwikkelingen. Tegelijkertijd zijn er ook plekken waar men wel het volledig aantal vierkante- of kubieke meters wil terugbouwen. Men wil immers graag het woningtekort oplossen, en waar kan dit beter dan bij bestaande bouwoppervlakken zodat de belasting van de omgeving kleiner blijft. De PvdA vraagt of de ruimtelijke kwaliteit als een criterium kan dienen: bijvoorbeeld dat de provincie vasthoudt aan de Ruimte-voor-Ruimte regeling en vermindering van bouwoppervlakte, tenzij de ruimtelijke kwaliteit aantoonbaar verbetert.

Mevrouw Batteau meldt dat de PvdD geen inbreng heeft maar wel benieuwd is naar de antwoorden op de vragen van GroenLinks wat betreft het omzetten in natuur en aandacht voor beschermde diersoorten.

De heer Schaddelee spreekt zijn waardering uit richting het college. De ChristenUnie wil twee punten onder de aandacht brengen:

- Op pagina 20 wordt gemeld dat de beëindigingsregeling automatisch dwingt tot sloop. De ChristenUnie leest hierin dat de provincie juist meer ruimte en tijd wil bieden rond deze regeling. De tekst is zoekend en wat bedoelt het college precies? Het is voor de ChristenUnie belangrijk dat er ruimte wordt geboden

aan agrarische ondernemers die geleidelijk een transitie doormaken. Hij roept het college op om alles te doen wat de provincie kan om in de noodzakelijke transitie ruimte te bieden via deze regeling.

- Wat wordt bedoeld met ruimtelijke kwaliteit? Het Provincieakkoord stelt ruimte te willen bieden voor andere economische- en sociale functies, maar tegelijkertijd wordt gesproken over goede ruimtelijke kwaliteit. Dit wringt, want hoe definieert men ruimtelijke kwaliteit. Voor de ChristenUnie is belangrijk dat aansluiting wordt gezocht bij de specifieke landschappelijke waarden en karakteristieken van het gebied. Dat leest men her en der in de ontwerpaanpak, maar men ziet momenteel ook in het landelijk gebied dat daar waar boeren stoppen autohandelaren, advocaten en yogapraktijken oprukken. Dit is over het algemeen geen verrijking voor het landelijk gebied. Laten we ervoor waken dat onze mooie historische boerenerven straks gaan vervallen naar glimmende opritten en dode erven. Wat is volgens GS ruimtelijke kwaliteit, en hoe voorkomt de provincie dat grasmatten worden vervangen door yogamatten?

De heer Van Dieren vindt het jammer dat er meer stoppende- dan aankomende agrariërs zijn, maar vindt het goed dat hier voortvarend mee wordt omgegaan. Zolang alle jonge agrariërs die willen starten hier de ruimte voor krijgen is dat fijn dat hier zo mee om wordt gegaan, vooral richting de oplossing van de woningnood.

De heer De Jong meldt dat alle vragen en opmerkingen die Volt had zijn gesteld. Het punt van de ruimtelijke kwaliteit onderschrijft Volt. Hij vraagt of er gekeken is naar voorbeelden elders in Europa waar dergelijke problematiek en uitdagingen zich voordeden.

De heer Van den Dikkenberg bedankt het college voor deze denkexerctie. Bij de VAB-aanpak is het bieden van perspectief en het voortvarend kunnen oppakken van projecten belangrijk. Dit vraagt een andere bril om naar de problematiek te kijken. Men kijkt nu vanuit de regulerende provinciale bril en als men verandert van bril naar de agrariër die moet stoppen ziet men andere uitdagingen dan die in het stuk geadresseerd worden. De kern van het probleem zit in dwingende provinciale regels, zoals op het bouwen in het buitengebied staan. Hij mist dit in het knelpuntenoverzicht. Hierin staat niet dat de provincie zorgt voor strakke regelgeving. Gemeenten kunnen prima losse vragen aan maar er is altijd weer een provinciaal knellende regel die er achteraan komt. Vaak wordt er naar stoppende boeren gekeken alsof het zeer vermogende mensen betreft, maar wanneer iemand een oud bedrijf heeft waar hij al het geld in heeft gestopt, hoe maakt hij dan van een stapel stenen met een asbest dak en een isolatielaag een vermogen om te kunnen slopen en pensioen te kunnen hebben? Wanneer men deze vraag stelt is de regelgeving dan wellicht te strikt, en de aanpak niet afdoende om dit op te lossen? De SGP stelt daarom de volgende toevoegingen aan de VAB-regeling voor:

- Laat de minimaal benodigde ruimte vallen en voer een terugbouwregeling in via de plattelandswoning. Dit kwam deels terug in de vragen van de PvdA, is in lijn met het loslaten van de sloop- en bouwverplichting en zou veel drempels kunnen wegnemen.
- In de constatering van de problemen staat dat er een villahagelslag kan ontstaan. Hij ziet dit niet als risico maar ook als kans, als dit uitgevoerd wordt als plattelandswoning. Er is behoefte aan woningen en hij adviseert deze te bouwen zodat er ook in de dorpen weer ruimte vrijkomt voor starters of middengroepen. Houdt hierbij rekening met de cultuur van het platteland omdat men daar liever koopt dan huurt.
- Het stuk is erg vanuit de ruimtelijke kwaliteit geschreven en hij mist de sociale kant en het karakter van het landelijk gebied, waarin vrijkomende agrarische bebouwing een belangrijke rol kan spelen in de eigenheid van de gemeenschappen die daar wonen.
- Richt niet alleen op functiecombinatie maar ook op vestiging van nevenbedrijven. Dit is in lijn met de vraag van de BBB over de stoppende boeren. Wanneer bedrijvigheid zich op het platteland wil vestigen wees daar dan soepel in om verzadiging van te veel dezelfde bedrijven te voorkomen.
- Draai de gedachte om: In plaats van ondersteuning met coaches moet de regelgeving wellicht eenvoudiger worden. Als iets niet gebruikt wordt omdat het de doelgroep niet bereikt moet het eenvoudiger in plaats van coaches hierop los te laten, anders bouwt men een cirkel die men niet wil en waarbij veel geld in de uitvoering gaat zitten.
- Een VAB-visie ondersteuning en communicatie lost wat de SGP betreft de basis van het probleem niet op. Het zit hem echt in de regelgeving en de toegankelijkheid ervan.

Mevrouw Van der Velde meldt dat de PVV zich aansluit bij de BBB en de SGP, want minder regels zijn altijd beter. De PVV is benieuwd naar de beantwoording van de vragen.

De heer Schipper heeft geen aanvullingen op hetgeen al is gezegd. Hij vond de vragen van de PvdA over de vervanging van de vrijkomende bebouwing erg logisch.

De voorzitter constateert dat FvD niet aanwezig is en gaat door naar 50PLUS.

De heer Biever meldt dat 50PLUS zich aansluit bij een aantal vragen. Hij vraagt of een projectontwikkelaar die het zou kopen maar net niet genoeg geld heeft om het verder te ontwikkelen bij een bank terecht zou kunnen.

Mevrouw Ghijssels wil reageren op een opmerking van het CDA en meldt dat de BBB pleit voor versoepeling van de milieuregels, zoals bijvoorbeeld de geurcirkel. Men zou dit kunnen benaderen zoals de heer Draaisma zegt, maar men kan het ook organiseren door hier soepeler mee om te gaan. Als mensen op het platteland willen wonen zitten hier consequenties aan. Door dit af te hechten wordt het leven gemakkelijker en worden de oplossingen pragmatischer.

Er volgt een schorsing van 10 minuten

De voorzitter geeft gedeputeerde Sterk het woord om te reageren op alle suggesties en vragen.

Gedeputeerde Sterk bedankt de Staten voor alle opmerkingen. Dit is de eerste keer dat, volgens de afspraak in het Coalitieakkoord, de Staten eerder in het proces worden betrokken bij het beleid dat GS ontwikkelt, en er zullen nog meer onderwerpen komen die GS op deze manier wil bespreken. Het is fijn om een indruk te krijgen hoe PS het stuk beoordeelt, los van bepaalde punten die er wel/niet inzitten. GS zal hier goed naar luisteren en meenemen in het stuk wat door GS wordt vastgesteld nadat hier met gemeenten over is gesproken. Dit komt vervolgens ter informatie terug bij PS. Het doel van het stuk is duidelijk te maken wat het beleid is van de provincie. Het is geen document voor agrariërs of andere ondernemers. Het gaat erom hoe GS de rol van de provincie ziet in de aanpak van de VAB (die voornamelijk bij gemeenten ligt) en hoe zij daar een versnellende en versoepelende rol in kan spelen met het oog op alle ontwikkelingen die er op het landelijke gebied aankomen.

Mevrouw Van Gilse hoort dat het stuk vooral intern gericht is en adviseert een handreiking te maken voor agrariërs en gemeenten waar zij mee aan de slag kunnen zodat zij worden geënthousiasmeerd.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat GS de komende weken met alle gemeenten in regiovorm gaat praten over dit onderwerp om te kijken hoe men gezamenlijk de aanpak vorm kan geven. Dit gaat verder dan een handreiking. Er staan in het document een aantal voorstellen om samen met gemeenten in snelkookpanvorm meer te gaan samenwerken. Er wordt geen extra capaciteit toegevoegd, hoewel de aanpak om meer middelen vraagt. De provincie wil vooral proberen om de capaciteit die er is efficiënter te benutten. Dit wordt gedaan via de instrumenten van een snelkookpansessie waarin men met elkaar tegelijkertijd kijkt wat er nodig is en hoe men dit zo snel mogelijk kan regelen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen en opmerkingen:

- De BBB vroeg of het alleen gaat over stoppende boeren. In het VAB-beleid in brede zin wordt gekeken naar alle vrijkomende bebouwing, ook als een boerenbedrijf niet eindigt. Planologisch is er een verschil of dit een agrarische bestemming heeft of een woonbestemming wordt, waarmee de agrarische bestemming wordt beëindigd. Bedrijfsgebouwen mogen bij een blijvende bedrijfsbeëindiging worden teruggebouwd, maar als de bestemming verandert moet men iets met de schuren doen. Daarom is er aandacht bij blijvende boeren over welke nevenfuncties er plaats kunnen gaan vinden in de niet meer gebruikte schuren.
- Zij bedankt voor het compliment over de Waarde-Ring.
- Bij de nieuwe functies in VAB is er ruimte voor maatwerk, dus ook voor natuurrealisatie. Er zijn extra bouwmogelijkheden op het erf wanneer hiermee de kwaliteit wordt gerealiseerd. Dit betekent dat men natuur als een van de kwaliteitsmogelijkheden zou kunnen benutten. Bij natuurrealisatie heeft de provincie meer aan de gronden om de bedrijven heen en zij verwijst hiervoor naar de Gebiedsgerichte aanpak waarbij men, als een boer stopt, bekijkt of men deze grond voor extensivering of andere zaken kan inzetten.

- Sloop is een belangrijk aandachtspunt. De provincie is wat betreft beschermde dieren, zoals vleermuizen in oude stallen bezig met de zogeheten Soortenmanagementplannen die de landelijke pers hebben gehaald en dit zal worden meegenomen bij de uitwerking.
- Er is niet gekeken naar de aanpak in andere stedelijke provincies, maar het is mogelijk dit te inventariseren.
- Er waren opmerkingen over de plattelandscoaches. GS stelt voor dat de plattelandscoaches specialisten kunnen inzetten als zij tegen een vraag aanlopen bij een agrariër die wil stoppen en iets wil gaan doen met de Ruimte-voor-Ruimte regeling, waarmee de specialistische kennis op dit terrein wordt uitgebreid.
- Tegelijkertijd zijn er regels, maar met de voorstellen wordt hier meer ruimte in geboden. Aan de andere kant bewaken de regels de kwaliteit van het landelijk gebied. Men wil geen stenen terug. Er wordt ook gekeken naar de sociale rol want de boerderijen staan in gebieden die onderdeel uitmaken van een gemeenschap waar men misschien iets wil dat bijdraagt aan een sociaaleconomische omgeving. Dit ligt ook bij de gemeenten die hier een visie op hebben en is voor de provincie een belangrijk aandachtspunt. GS zal bekijken hoe hij dit in de notitie scherper kan neerzetten. **T**
- De komende twee weken gaat de provincie het stuk met de 26 gemeenten bespreken. Wat betreft LTO heeft de provincie gebruik gemaakt van een behoefteonderzoek dat in Overijssel is geweest naar de VAB-eigenaren en zij zegt toe dit onderzoek te bespreken met LTO. **T**
- Op de vraag of men altijd minder moet terugbouwen antwoordt zij dat het doel van de regeling is de verstedelijking tegen te gaan. Er ontstaat ruimte en terugbouwen is niet onmiddellijk het eerste wat men wil. Volgens haar is er ruimte om soms in beperkte mate iets terug te bouwen, afhankelijk van de regel van vierkante meters naar kubieke meters.

De heer Van den Dikkenberg hoort gedeputeerde tweemaal herhalen dat het doel van de regeling is om minder te verstenen in het landelijk gebied. Dit doel heeft hij niet gelezen in het VAB-beleid. Volgens hem is dit niet het doel van het beleid.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat de heer Van den Dikkenberg haar terecht corrigeert. De consequentie van de Ruimte-voor-Ruimte regeling is dat men in zeker zin ontsteent, maar GS wil vooral de ruimte in de regels oprekken en beleid ontwikkelen met gemeenten waardoor men een bepaalde versnelling kan krijgen zodat men toekomstgericht beleid kan maken dat ondersteunend kan zijn bij de keuzes waarmee stoppende boeren te maken hebben, en dat deze keuzes passen bij wat gemeenten en agrariërs willen. Het doel van de notitie is veel breder dan alleen ontstening.

De heer Van den Dikkenberg hoort de gedeputeerde zeggen dat de Ruimte-voor-Ruimte regeling ontstening tot gevolg heeft. Wat is het doel hiervan, want men zou de Ruimte-voor-Ruimte regeling kunnen gebruiken om de verstening die er is kunnen gebruiken voor meer woningen.

Mevrouw Van der Velde sluit zich aan bij deze vraag. Er is in Nederland een nijpend woningtekort. Hier zou men ook naar moeten kijken en niet het probleem van de stoppende boer moeten isoleren. Zij adviseert de mogelijkheden die er liggen te pakken.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat haar collega hierop in zal gaan omdat dit inhaakt op het terugbouwen.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Op de vraag of er meer ruimte kan komen in de beëindigingsregeling die dwingt tot sloop antwoordt zij dat de provincie welwillend staat tegenover de combinatie van de Ruimte-voor-Ruimte regeling en de Lbv-plus regeling, om de mogelijkheden voor de stoppende boer te vergemakkelijken en het proces te versnellen. GS kijkt hoe hij dit vorm wil geven.
- De sloopbank werkt alleen als de betreffende gemeenten hetzelfde beleid hanteren. De samenwerking van gemeenten is hierbij cruciaal. De provincie moet signaleren dat dit gebeurt, want dit is een mogelijkheid om ruimte te vergroten om zaken te doen.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Essen

Gedeputeerde Van Essen beantwoordt de vragen:

- Over de impact van de Ruimte-voor-Ruimte regeling, de versoepeling van de regels en de consequenties voor aanpalende agrarische bedrijven antwoordt hij dat in de huidige verordening van de Ruimte-voor-Ruimte regeling al zit dat de agrarische functies niet belemmerd mogen worden. Gemeenten hebben hierin een rol door per geval te beoordelen of een bestemmingswijziging voldoet in de contour.
- Over de zorg over de grip op het ontkoppelen van slopen en bouwen antwoordt hij dat het een van de varianten is om dit via een bank te organiseren. Op deze manier blijft slopen en bouwen gekoppeld. Dit wordt niet volledig losgekoppeld, maar komt meer in tijd en plaats, zodat de koppeling in zekere zin in stand blijft.

Mevrouw Ghijsels geeft aan dat BB niet bezorgd is of de provincie hier grip op houdt, maar ook de eigenaar van het erf zelf.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit een technische vraag is die met financiële waarden te maken heeft. Hij zal hier schriftelijk op terugkomen. T

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de vragen:

- De Ruimte-voor-Ruimte regeling wordt hiermee niet beperkt en het betreft juist een flexibilisering van de Ruimte-voor-Ruimte regeling.
- Op de vraag over de doorlooptijd van de wijziging van de verordening antwoordt hij dat de verordening eenmaal per jaar wijzigt. De wijziging van de Omgevingsverordening is een stevige procedure omdat het veel impact heeft. De lopende wijziging heeft een bepaalde scope die niet tussentijds kan worden uitgebreid. De ter visielegging hiervan heeft al plaatsgevonden en juridisch gezien kan men hier geen wijzigingen in aanbrengen want dit zou onzorgvuldig zijn richting de belanghebbenden. Daarom kan de VAB pas bij de volgende wijzigingsronde worden meegenomen. De eerste wijziging stelt PS in het volgende kwartaal vast en gaat op 1 april in werking. Daarna kan men pas een volgende ronde voorbereiden die pas in 2025 in werking treedt. Sneller kan echt niet.
- Op de vraag waarom men het aantal vierkante meters van een gesloopte stal niet mag terugbouwen als woning antwoordt hij dat er een verstedelijkingsverbod is in het buitengebied. Dit verstedelijkingsverbod is terecht omdat mensen voorzieningen in de buurt moeten hebben en onnodige mobiliteit moet worden voorkomen. De provincie wil geen woningen maar leefgemeenschappen bouwen. Tegelijkertijd wil zij de ruimte geven voor woningen door sloop te stimuleren. Als men kijkt naar de omvang van een stal en de impact op de omgeving in termen van mensen, bewegingen en vervoersbewegingen dan is dit per vierkante meters anders dan van een woning. Men kan dit niet een-op-een vergelijken. Een van de redenen van de Ruimte-voor-Ruimte regeling is om ondermijning tegen te gaan. Het moet voldoende ruimte geven en financieel aantrekkelijk zijn om een stal te slopen, en de provincie wil ook kijken naar wat op een bepaalde plek past en wat het toevoegt aan ruimtelijke kwaliteit. Dit is vrij breed gedefinieerd en met de Omgevingswet kan men dit nog breder definiëren. Dit geeft ruimte voor maatwerk. Op zich blijft de koppeling tussen sloop en het aantal woningen, met ruimte voor maatwerk, van belang. In de kleine kerndorpen van het buitengebied kan meer dan in andere kernen. Dit speelt ook mee.

De heer Dekker geeft aan dat er niet alleen kerndorpen zijn maar ook lintdorpen waar dit net anders is. Hij hoort de gedeputeerde zeggen dat deze ruimte er blijft omdat men gemeenschappen wil bouwen. Dus wanneer er behoefte is aan seniorenwoningen op een erf, in plaats van een stal, dan kan dit.

Gedeputeerde Van Essen beaamt dit en meldt dat de locatie absoluut meespeelt.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Op de vergelijking van de ChristenUnie van grasmatten met yogamatten antwoordt hij dat wanneer er behoefte en ruimte is voor een onderneming hier niets mis mee is als daarmee een stal gesloopt kan worden. Dit hoort bij de flexibiliteit en een yogamat hoeft geen enorme landschappelijke impact te hebben. Er wordt absoluut gekeken naar landschappelijke impact en wat dit voor de ruimtelijke ontwikkeling doet. Dit geldt voor woningen maar ook voor andere type activiteiten.
- Kwaliteit is een brede definitie. Men heeft hierin de toekomst- gebruiks- en omgevingswaarde en in de Omgevingsverordening staat over de omgevingskwaliteit een bredere definitie, waar de sociale kant ook

een plek in kan krijgen. In de aanpassing van de verordening zal GS bekijken hoe de sociale kant hierin een plek kan krijgen. Dit komt uiteindelijk weer bij GS.

De heer Schaddelee meldt dat Platform Utrecht de vinger heeft gelegd bij het in stand houden van het historisch ensemble. Men moet voorkomen dat de boerderijen of het agrarische gebouw een andere functie gaan krijgen, of dat men met een bosmaaier het groene ensemble, met vaak historische struiken, laat verdwijnen. Of er varkens of mensen op een yogamat liggen maakt niet zoveel uit.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de cultuurhistorische waarden en structuren heel belangrijk zijn in de beoordeling.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Hij hoorde de oproep om de vierkante meters te laten vervallen. Dit lijkt GS niet verstandig, maar er moet wel ruimte komen voor wat op een bepaalde locatie meer of minder past. GS wil woningbouw zoveel mogelijk bij de kernen, ook in het landelijk gebied omdat daar de meeste voorzieningen zijn. De aanpak wil per locatie ruimte geven voor functieveranderingen die de sloop van een stal of een ombouw daarvan mogelijk maken.

De heer Van den Dikkenberg merkt op, dat wanneer men de sociaaleconomische factoren meetelt, het kan zijn dat men meer woningen op de plek van een schuur bouwt. Daardoor kunnen jongeren en doelgroepen zich vestigen in het landelijk gebied. Dit betekent economisch meer dan wanneer men een 50-plusser uit de randstad aantrekt met een villa.

Gedeputeerde Van Essen beaamt dit. De vierkante meters die het nu zijn worden straks vierkante kubieke meters. Dit is bedoeld als prikkel om in plaats van een villa bijvoorbeeld drie starterswoningen te kunnen bouwen. Men moet straks goed kijken naar de wijze waarop men dit opschrijft want volgens hem is hetgeen de heer Van den Dikkenberg bedoelt hetzelfde wat GS bedoelt.

Mevrouw Ghijssels hoort wat de bedoeling is, maar het staat anders op papier. Zij vraagt hier aandacht voor want er is geen verruiming van de Ruimte-voor Ruimte regeling aangezien de meters hier nog straf in zitten. Dat er per opstalobject bekeken wordt waar het ligt leest zij minder terug in de stukken.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat in de huidige praktijk kwaliteit al meespeelt, en bij het aantal woningen dat teruggebouwd kan worden speelt de ruimtelijke impact in kwaliteit eveneens mee. Het is niet zo dat de vierkante meters zwart-wit zijn want deze factoren spelen hierin mee. In dit voorstel zitten zaken die de ruimte voor maatwerk mogelijk maken. Het is goed om door die bril nogmaals naar de tekst te kijken. Dit laat onverlet dat het helemaal loslaten niet de inzet is, om redenen die hij al noemde.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Een projectontwikkelaar die gebruik wil maken van de Ruimte-voor-Ruimte regeling en de sloopbank moet grond hebben. Het gaat om een eigenaar.

Mevrouw Hoek vraagt hoeveel er nog veranderd gaat worden omdat zij denkt dat het stuk nog niet rijp genoeg is om vastgesteld te worden. Ook vraagt zij of er nog een mogelijkheid is om PS hierin mee te nemen.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat het stuk ter consultatie is. De punten die PS heeft genoemd worden verwerkt. GS heeft een aantal keer aangegeven welke punten veranderd of duidelijker moeten worden gemaakt. Deze ontwerpvisie wordt ook besproken met gemeenten en dit kan eveneens leiden tot aanscherpingen of verduidelijking. Ook wordt gekeken hoe LTO kijkt naar het onderzoek en of dit consequenties heeft voor deze visie. Vervolgens komt het stuk nogmaals richting PS.

Gedeputeerde Van Essen vult aan dat de Staten de regels in de Omgevingsverordening vaststelt.

12. [SB Leader evaluatie en openstellingsbesluiten](#)

De voorzitter legt uit dat deze regeling een subsidieregeling is die is bedoeld voor projecten gericht op versterking van het landelijk gebied, voor behoud van de leefbaarheid van het platteland, het versterken van de sociale

cohesie en behouden en/of versterken van het voorzieningenniveau. Deze regeling maakt onderdeel uit van het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU. In dit agendapunt zijn twee Statenbrieven over Leader samengebracht: De evaluatie over de periode 2014/2022 met de ontwikkelingsstrategieën en een Statenbrief over openstellingsbesluiten. Deze brieven zijn opgewaardeerd door de PvdD, UtrechtNu! en de SP. Dit agendapunt wordt behandeld in één termijn. Zij geeft het woord aan de eerste opwaarderende fractie en vraagt of zij naast hun motivering die allen hebben kunnen lezen behoefte hebben aan een korte toelichting.

Mevrouw Butterman bedankt voor de antwoorden op de technische vragen maar geeft aan dat e PvdD schrok van de inhoud. De gedeputeerde heeft hierin aangegeven dat de conclusies en aanbevelingen worden meegenomen worden in de nieuwe call voor de lokale ontwikkelstrategieën (LOS). Een van deze conclusies was echter of Leader überhaupt nog voortgezet moet worden. Zij vraagt hoe dit is meegenomen. De PvdD is blij dat beleidsmedewerkers zijn gevraagd om inbreng te leveren, maar ziet dit graag nog concreter verwerkt in de doelen waaraan de lokale ontwikkelstrategieën moeten voldoen. De PvdD verwacht niet alleen een vrijblijvende inbreng maar ook een expliciete sturing op de doelen door de provincie, want dit is voor de provincie en de samenleving van belang. Daarnaast is de PvdD zich ervan bewust dat Leader meerdere doelen dient en natuurlijk is het herstel van vertrouwen tussen overheid en inwoners een nobel streven, maar de PvdD leest in de evaluatie ook over neocorporatisme, en dat aan deze tafels veelal de usual suspects zitten. Men krijgt veel zelfstandigheid in het invullen van de lokale ontwikkelstrategieën, maar hoe is men ervan verzekerd dat alle doelen, ook op het gebied van verduurzaming, gehaald gaan worden? Men leest over het herstel van vertrouwen tussen de overheid en inwoners. Wat de PvdD betreft moet dit herstel vooral gebeuren richting partijen die niet gebruikelijk aan dit soort tafels zitten en niet gebruikelijk van zich laten horen.

De heer Westerlaken snapt niet wat mevrouw Butterman bedoelt met neocorporatisme.

Mevrouw Butterman antwoordt dat dit in de evaluatie staat op pagina 66. Het gaat erover dat het maatschappelijk middenveld qua autonomie een nog steviger positie krijgt dan het al had (dus veel autonomie). Er zou sprake zijn van neocorporatisme, een aloud kenmerk van de christendemocratie die op het Utrechts platteland nog stevig in het zadel zit. Binnen het neocorporatisme bestonden goede banden met het provinciale bestuur waardoor de lokale actiegroepen gemakkelijk hoog richting de bestuurder en de gedeputeerde konden spelen als zij meenden dat hun onrecht werd aangedaan, of wanneer zij zich onvoldoende gesteund voelden. Het beleid van de ambtenaar in kwestie kon daardoor worden gefrustreerd, zo meldden geïnterviewden in de provincie. De PvdD schrok hiervan. Het komt over dat partijen die hun mond opentrekken en vaak aan tafel zitten daar eigenlijk gewoon subsidie voor krijgen. De PvdD ziet liever de non usual suspects aan tafel (regeneratieve boeren of kleine initiatieven). Het kost moeite om deze mensen te zoeken, maar het lijkt de PvdD de moeite waard om dit vertrouwen tussen de overheid en inwoners te herstellen.

De voorzitter geeft de heer Van Dieren het woord en benadrukt dat UtrechtNu! een heel summiere opwaardering heeft gedaan. Zij verzoekt hier de volgende keer een duidelijke motivatie bij te zetten.

De heer Van Dieren stemt hiermee in maar verzoekt om te kijken hoe men met Statenbrieven wil omgaan, aangezien opwaarderen een voorwaarde is om op te kunnen spreken, en zeker wanneer men wil reageren op andere mensen. Wanneer deze werkwijze een potentiële discussie in de weg staat weet hij niet of dit de juiste manier is. Bij het kijken naar de stukken had hij behoefte aan uitzoomen. Er ligt straks een transitiefonds op basis van het UPLG dat gaat over het landelijk gebied, natuur, circulair ondernemen et cetera. Er is een GLB-Europese subsidie die inmiddels qua doelen verbreed is. Daarbinnen heeft men nu nog een subsidieregeling die in principe dezelfde doelstelling heeft. Zou de provincie een nieuw subsidiesysteem opnieuw zo inrichten? Een van de dingen uit de evaluatie was de vraag of de provincie wil doorgaan met zo'n soort Leaderconstructie. Omdat er werd geconstateerd dat daar vooral mensen door aangetrokken worden die de weg naar de overheid al weten te vinden is hij benieuwd naar de reflectie van de gedeputeerde, en vraagt hij of zij toekomst ziet in het op deze manier omgaan met subsidies.

De heer Schipper geeft aan dat de gedeputeerde stelt dat bij de evaluatie veel punten positief waren, maar dat er een paar aanbevelingen zijn. Hij leest echter dat er veel complexiteit was en dat projecten er bijgesleept werden om onderuitputting te voorkomen, er was een vertrouwensbreuk tussen de provincie en lokale actiegroepen, er waren buitensporig hoge uitvoeringskosten, van de 432 projecten zijn er maar 47 beschikt en 11 afgrond. Zo kan

hij nog even doorgaan. Op een gegeven moment werd het zelfs een subsidie voor slimme ondernemers. Vanuit diverse kanten is geopperd hiermee te stoppen, en dat is ook het gevoel dat de SP bekroop bij het lezen van het rapport. De meeste aanbevelingen zijn voor de nieuwe periode overgenomen, maar waarom is besloten om door te gaan met dit rondpompcircus? Hoe wordt voorkomen dat er weer heel veel geld gaat zitten in de overhead? Hoe zorgt men dat iedereen binnen zijn rol blijft handelen, en wat gaat de provincie doen om het minder complex te maken? Hij snapt niet hoe het college kan schrijven dat de bevindingen positief zijn en hij hoort hier graag een reactie op van de gedeputeerde.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk.

Gedeputeerde Sterk denkt dat het goed is om uit te leggen om welk type subsidie het gaat. Er zijn veel subsidies die vanuit Europa via het gemeenschappelijk landbouwbeleid richting de provincie komen. Bij veel van deze subsidies heeft GS redelijk veel sturingsmogelijkheid in de besteding. Het bijzondere van deze subsidie is dat de decentrale overheid meer op afstand is gezet omdat men ruimte wil bieden voor initiatieven van onderaf. Het is belangrijk om in een tijd waarin het vertrouwen tussen overheid en burgers enorm onder druk staat te investeren in de mogelijkheid om door middel van burgerinitiatieven thema's op de agenda te krijgen, en ontwikkelingen te simuleren, die van belang zijn in het landelijk gebied. Zij heeft onlangs prijzen mogen uitreiken aan een aantal initiatieven. Een daarvan was een moestuin bij Haarzuilens die door alle inwoners in de omgeving frequent wordt bezocht, waar men veel plezier haalt uit het telen op eigen grond en bijdraagt aan de cultuurhistorische waarde van het kasteel. Dat is de waarde van de deze subsidie. De consequentie is dat GS meer op afstand staat en dat dit is georganiseerd via de LAG's en LOS'en. GS heeft wel invloed op de doelen die hij wil meegeven. GS heeft een aantal doelen vanuit het UPLG over duurzaamheid vooraf benoemd in een open call. Op basis van de open call hebben de LAG's plannen geschreven waaraan de aanvragers moeten voldoen. De doelen van GS zijn verwerkt door de LAG's in de LOS' en. De LOS' en zijn de basis waarop inwoners en organisaties hun plan kunnen indienen. Dit wordt vervolgens door een onafhankelijke commissie getoetst en de LOS' en die in orde zijn mogen de plannen accorderen.

Mevrouw Butterman geeft aan dat op pagina 7 staat dat de vraag rijst hoe effectief de LAG's zijn omdat de doelen te breed geformuleerd zijn, heldere indicatoren ontbreken en onduidelijk is welke bijdrage de projecten aan het doel hebben geleverd. Zij snapt het streven en de uitleg maar het gebeurt niet. De vraag is daarom of dit in deze vorm moet doorgaan.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat dit wat GS betreft moet doorgaan, maar niet helemaal in deze vorm. Daarom heeft GS een aantal aanbevelingen doorgevoerd. Het klopt dat hier voor een deel een negatieve evaluatie in zit maar de kritiek zit met name op de bureaucratie die deze regeling met zich meebrengt. Dit is vaker met Europese subsidies, zeker als er nationaal gezien allerlei eisen aan worden gesteld. Juist omdat men te maken heeft met kleine initiatieven door groepen inwoners wil men zeker zijn dat er niet gefraudeerd wordt. Dit levert bureaucratie op die frustrerend is. Daarom zijn op dat punt nationaal andere afspraken gemaakt, bijvoorbeeld dat de gemeente penvoerder wordt, er voorschotten kunnen worden gegeven en dat de verantwoording verminderd wordt. De bureaucratie was vanuit de LAG's eveneens een groot punt van kritiek. Dit is in de volgende evaluatie eveneens een punt van aandacht.

Mevrouw Butterman merkt op dat de klacht over bureaucratie afkomstig was van de subsidieontvangers. De evaluatie had het vooral over de niet-effectiviteit van de doelen en zij vraagt of er ook andere mensen aan tafel betrokken dan the usual suspects.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat de kracht van de subsidie is dat GS niet bepaalt wie er aan tafel zit, en dat mensen zelf in staat zijn mensen om zich heen te verzamelen met wie ze initiatieven willen ontplooiën. Op de avond waar de initiatieven werden getoond zag men hele actieve inwoners die gezamenlijk initiatieven indienen. Omdat dit de kracht is van deze subsidie staat zij erachter, met alle mitsen en maren. Zij ziet ook dat de Staten en GS scherper zouden willen zien wat de bijdrage is aan de doelen. Tegelijkertijd is de subsidie bedoeld om nieuwe initiatieven te ontplooiën, zoals citizens science. Als dit goed loopt kan de provincie dit opschalen naar iets dat zij zelf bij de gebiedsgerichte aanpak kan gebruiken. Zij denkt dat het een waardevolle subsidie is en men is positief over de mogelijkheden die het biedt en de dingen die hieruit voortkomen.

De heer Schipper geeft aan dat van e 432 projectideeën er maar 11 zijn afgerond in augustus 2022. In de evaluatie staat dat er projecten worden bijgehaald om te zorgen dat het geld op komt. Moet dat geld op? Wellicht kan het elders beter worden ingezet.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat het een cofinanciering betreft. 80% komt vanuit Europa en 20% vanuit de provincie. Wanneer de provincie het niet doet laat zij veel geld liggen dat goed benut wordt. Het is juist geen subsidie voor slimme ondernemers. Dat blijkt uit het feit dat er nog zoveel projecten in ontwikkeling zijn, want bij slimme ondernemers was de pot meteen leeg geweest en had de provincie allemaal flitsende projecten gehad. De kracht is dat de plattelandsontwikkelingen worden gestimuleerd en dat men daarnaast probeert om de beleidsdoelen die de provincie heeft mee te koppelen om te komen tot nieuwe projecten en innovaties die uiteindelijk de kans bieden om op te schalen naar een hoger niveau. Het klopt dat nog niet elk project is gehonoreerd, maar dit is vaker bij subsidieaanvragen. Veel van de projecten die niet zijn gehonoreerd betroffen soms te kleine aanvragen, waardoor er te weinig geld was, wat relatief veel werk met zich meebrengt. Daarom heeft GS afgesproken dat door de LAG's meer verwezen gaat worden naar gemeenten om de kleinschalige projecten daar een plek te geven. Dit leidt ertoe dat de provincie minder projecten kan honoreren. Het geld is goed besteed aan projecten, maar ook in het zorgen voor meer samenwerking tussen inwoners, juist op het platteland en gebieden waar men kansen ziet om bij te dragen aan de leefbaarheid van de omgeving. Wat haar betreft moet men dit voortzetten, met inachtneming van de kritische noten die zijn gekraakt en de opmerking dat er een helderder rolverdeling moet zijn. Daarom is het nu zo dat de gemeenten de penvoerder zijn en niet de provincie, dat de RVO de subsidie uitvoert en niet de provincie en dat de provincie iemand heeft aangesteld die bij de LAG's aanschuift om te zorgen dat de doelen zo goed mogelijk worden verankerd. Er is nu ook voorschotfinanciering omdat veel organisaties ervoor terugschrokken om zelf een voorschot te financieren. Zij denkt dat de verbeteringen recht doen aan de kritische noten die uit de evaluatie kwamen en perspectief bieden in de nieuwe periode.

De heer Van Dieren is nog niet overtuigd van deze manier van omgaan met subsidies. Hij vraagt of hij het goed begrijpt dat, wanneer de provincie het niet doet, de 80% vanuit de EU niet voor de provincie ingezet worden.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat het gaat om deze specifieke subsidie. Elke subsidie kent een andere verhouding voor cofinanciering. Als de provincie deze subsidie niet gebruikt bespaart de provincie 20% maar verliest 80% van de EU die hij in waardevolle projecten kan steken.

13. Memo Natuurvergunning voor Schiphol verleend door LNV

De voorzitter meldt dit memo is opgewaardeerd door de BBB. Er wordt één termijn behandeld. Zij geeft het woord aan mevrouw Ghijssels voor een toelichting.

Mevrouw Ghijssels geeft gedeputeerde Sterk en compliment omdat de BBB zeer verheugd was om te zien dat zij bij de verstrekte natuurvergunning aan Schiphol vastgehouden heeft aan het intrekingsverzoek. De BBB ondersteunt dit met kracht. BBB is stellig van mening dat het extern salderen nimmer ten gunste mag gaan van een partij als Schiphol, enerzijds omdat dit toebehoort aan de PAS-melders en daarna aan de natuur en anderzijds omdat dit het omruilen betreft van groene- naar grijze stikstof. De BBB heeft hier eerder over gesproken en wil hier nogmaals aandacht voor vragen. De BBB maakt zich zorgen over het feit dat hierbij ammoniak omgezet wordt in NOx en dat er boerderijen opgekocht worden voor extra vluchten. Voedselproductie ruilen voor extra vliegbewegingen is de waanzin ten top. De BBB hoopt dat gedeputeerde Sterk dit volhoudt en dit verder aan gaat scherpen. Zij verzoekt nogmaals na te denken over grijze- en groene stikstof, en daar een onderscheid in te maken.

Gedeputeerde Sterk bedankt voor de complimenten. Zij is bekend met het pleidooi om groen en grijs te scheiden en heeft aangegeven dat deze discussie straks bij de stikstofbankuitgave met elkaar gevoerd moet worden. Zij kijkt met belangstelling hoe het Rijk hoe zij uitvoering gaat geven aan een motie die daar is aangenomen.

De heer De Jong is geschrokken van de antwoorden op de technische vragen. Hij vraagt hoe hij dit ter sprake kan brengen.

De voorzitter adviseert om nieuwe technische vragen te stellen.

14. SB Openstellingsbesluit subsidies natuur 2024 en wijzigingen SVNL en SKNL

De voorzitter meldt dat dankzij het openstellingsbesluit, op basis van vier regelingen, subsidies voor natuur aangevraagd kunnen worden in 2024. De Statenbrief geeft aan dat de SKNL-regeling wordt gewijzigd. Deze

regeling kan onder andere gebruikt worden voor fusieverandering en inrichting van de natuur, het verhogen van natuurkwaliteit en herstelmaatregelen onder het programma Natuur. Tot nu toe kon alleen Staatsbosbeheer hiervan gebruik maken, maar de regeling wordt nu ook opengesteld voor waterschappen en gemeenten om zo voor meer nieuwe natuur te zorgen. Deze Statenbrief is opgewaardeerd door de fractie van UtrechtNu! en wordt behandeld in één termijn. Omdat UtrechtNu! geen spreekijd meer heeft geeft zij meteen het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Sterk leest de vraag van UtrechtNu! voor: UtrechtNu! wil de Statenbrief opwaarderen omdat hierin staat dat de subsidies deels bedoeld zijn om de doelen uit het UPLG te realiseren, en dat de kosten bij een volgende Kadernota onvermijdelijk worden. UtrechtNu! is benieuwd wat dit betekent in het aannemelijke geval dat Utrecht niet het gevraagde bedrag uit transitiefondsen ontvangt.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat zij bij de bespreking van de begroting heeft uitgelegd dat de provincie deze middelen momenteel mist. In de begroting staan gelukkig wel eigen middelen en die wil de provincie vooral gaan inzetten. Tegelijkertijd wordt de provincie door de overheid gehouden aan het halen van de doelen die in het UPLG staan. Hier zitten kosten bij en zij heeft aangegeven dat de provincie wat haar betreft doorgaat op de ingeslagen weg en gebiedsagenda's gaat opstellen die de provincie deels uit eigen middelen gaat financieren. Voor een deel zal de provincie geld moeten vragen aan het Rijk, maar vooralsnog is alles gedekt. Mocht er meer geld nodig zijn dan komt dit terug op een ander moment bij de Begroting of de Kadernota.

De vragen van UtrechtNu! zijn hiermee beantwoord.

15. [SB Openstellingsbesluit subsidies natuur 2024 en wijzigingen SVNL en SKNL](#)

Ter informatie.

16. [SB Verlenging en Wijziging Beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied](#)

Ter informatie.

17. [Sluiting](#)

De voorzitter bedankt de aanwezigen en sluit de vergadering om 14.20 uur.

Toezeggingen

3. Mededelingen

Gedeputeerde **STERK** zegt toe de commissie informatie te doen toekomen over de toezegging aan de heer Korver dat zij met de vier gemeenten en de provincie Gelderland in gesprek zou gaan.

8. Rondvraag

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe PS de resultaten van het onderzoek over het Verweliusterrein te doen toekomen.

9. SV Programmabegroting 2024

Gedeputeerde **BAKKER** zegt toe eind Q1 2024 een statenbrief te maken met hierin de stand van zaken op het gebied van KRW, en wat mogelijk en wenselijk is om als provincie extra te doen. Hij zal hierbij de politieke vragen uit de sessie op 1 november meenemen.

Gedeputeerde **BAKKER** zegt toe de memo over variabele beprijzing bij de onttrekking van grondwater op te zoeken en aan PS te sturen.

Gedeputeerde **STERK** zegt toe dat het zogeheten plan-B over de financiering van het UPLG dit jaar of begin volgend jaar te sturen. Wanneer plan-B niet compleet is zal zij binnen deze termijn een indicatie van de middelen sturen.

11. Ontwerp VAB-aanpak 2024-2026

Gedeputeerde **STERK** zegt toe te kijken hoe GS de sociaaleconomische omgeving in de notitie scherper kan verwoorden.

Gedeputeerde **STERK** zegt toe het behoefteonderzoek met LTO te bespreken.

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe schriftelijk te zullen terugkomen op de vraag van mevrouw Ghijssels over het greep houden van de erfeigenaar op het slopen en bouwen.

